

ΙΟΝΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ

ΣΧΟΛΗ ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ

ΤΜΗΜΑ ΞΕΝΩΝ ΓΛΩΣΣΩΝ, ΜΕΤΑΦΡΑΣΗΣ ΚΑΙ ΔΙΕΡΜΗΝΕΙΑΣ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Μετάφραση και σχολιασμός του αποσπάσματος « Les rapports dans le domaine économique et commercial entre la France et l'État albanais indépendant à partir de 1912 » της Argita Malltezi, από το επιστημονικό άρθρο «L'influence française et les rapports commerciaux ente l'Albanie et la France dans une perspective historique»

ΑΠΟ ΤΗ ΦΟΙΤΗΤΡΙΑ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΑ ΠΡΕΝΤΙ (Ξ2017150)

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΕΠΟΠΤΕΙΑΣ

ΠΟΛΙΤΗΣ ΜΙΧΑΛΗΣ (Αναπληρωτής Καθηγητής)

ΚΑΡΛΑΦΤΗ ΦΩΤΕΙΝΗ (μέλος Ε.ΔΙ.Π.)

ΚΕΡΚΥΡΑ, ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ 2022

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Μετάφραση και σχολιασμός του αποσπάσματος « Les rapports dans le domaine économique et commercial entre la France et l'Etat albanais indépendant à partir de 1912 » της Argita Malltezi, από το επιστημονικό άρθρο «L'influence française et les rapports commerciaux ente l'Albanie et la France dans une perspective historique»

ΔΙΜΕΛΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΕΠΟΠΤΕΙΑΣ

ΠΟΛΙΤΗΣ ΜΙΧΑΛΗΣ (Αναπληρωτής Καθηγητής)

ΚΑΡΛΑΦΤΗ ΦΩΤΕΙΝΗ (Μόνιμη διδάσκουσα ως μέλος Ε.ΔΙ.Π.)

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΑ ΠΡΕΝΤΙ

A.M.: Ξ2017150

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

I. ΠΡΟΛΟΓΟΣ	4
II. ΠΡΩΤΟΤΥΠΟ	5
III. ΜΕΤΑΦΡΑΣΜΑ.....	13
IV. ΣΧΟΛΙΑΣΜΟΣ.....	22
V. ΕΠΙΛΟΓΟΣ.....	27
VI. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΑΝΑΦΟΡΕΣ	28

I. ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Στα πλαίσια της ολοκλήρωσης των σπουδών μου στο Τμήμα Ξένων Γλωσσών, Μετάφρασης και Διερμηνείας, του Ιονίου Πανεπιστημίου, εκπόνησα την παρούσα πτυχιακή εργασία. Επέλεξα ως κείμενο-πηγή της πτυχιακής εργασίας, το δεύτερο μέρος « Les rapports dans le domaine économique et commercial entre la France et l'État albanais indépendant à partir de 1912», από το επιστημονικό άρθρο «L'influence française et les rapports commerciaux ente l'Albanie et la France dans une perspective historique», της Argita Malltezi.

Επέλεξα να ασχοληθώ με το εν λόγω κείμενο, διότι πραγματεύεται ένα θέμα που με ενδιαφέρει ιδιαίτερος, δηλαδή τις οικονομικές και εμπορικές σχέσεις μεταξύ Γαλλίας και Αλβανίας. Η επιλογή αυτού του θέματος οφείλεται, αρχικά, στη γαλλική γλώσσα που είναι γραμμένο το πρωτότυπο, η οποία είναι και μια από τις γλώσσες εργασίας μου, στην αλβανική μου καταγωγή, η οποία με ώθησε να ασχοληθώ με το συγκεκριμένο θέμα, στο προσωπικό ενδιαφέρον να γνωρίσω στοιχεία της αλβανικής ιστορίας και δη των σχέσεών της με τη Γαλλία και στο γεγονός ότι με τη μετάφραση αυτού του κειμένου προσφέρω την ευκαιρία και σε άλλα άτομα να αποκτήσουν γνώσεις σχετικές με τις γαλλο-αλβανικές σχέσεις.

Έχοντας υπόψη τα ανωτέρω σκέφτηκα να συνδυάσω το ενδιαφέρον μου για τη γαλλική γλώσσα και τον γαλλικό πολιτισμό με ένα θέμα για το οποίο δεν είχα την ευκαιρία να μάθω πολλά, εφόσον δεν υπάρχουν αρκετές πληροφορίες και πηγές για το συγκεκριμένο θέμα και το γεγονός ότι μπορούσα να ενημερωθώ για θέματα που δεν γνώριζα μου κέντρισε αυτομάτως το ενδιαφέρον. Επιπλέον, θεώρησα πως μεταφράζοντας ένα τέτοιο κείμενο θα μπορούσα να προσφέρω και σε άλλα άτομα τη δυνατότητα να ενημερωθούν περί του θέματος, κάτι που κρίνω απαραίτητο από τη στιγμή που ένα σημαντικό μέρος του πληθυσμού που κατοικεί στην Ελλάδα είναι Αλβανοί μετανάστες.

Όσον αφορά τη δομή της εργασίας, η εργασία αποτελείται από τρία βασικά μέρη. Στο πρώτο μέρος παρατίθεται το πρωτότυπο κείμενο και στο δεύτερο το μετάφρασμα. Στο τρίτο μέρος γίνεται σχολιασμός του κειμένου, δηλαδή κειμενική ανάλυση, ανάλυση των πραγματολογικών στοιχείων του πρωτοτύπου και αναφορά στα γλωσσικά μεταφραστικά προβλήματα και τους τρόπους επίλυσής τους. Έπειτα, ακολουθούν τα συμπεράσματα από όλη τη μεταφραστική διαδικασία.

Η εργασία πραγματοποιήθηκε υπό την επίβλεψη του κ. Μιχάλη Πολίτη, αναπληρωτή καθηγητή του Τμήματος Ξένων Γλωσσών, Μετάφρασης και Διερμηνείας, του Ιονίου Πανεπιστημίου, τον οποίο ευχαριστώ θερμά για την πολύτιμη βοήθεια και τη καθοδήγηση που μου προσέφερε όλα αυτά τα χρόνια, καθώς και για το χρόνο που διέθεσε δίνοντάς μου χρήσιμες συμβουλές, απαντήσεις στα ερωτήματά μου και τρόπους επίλυσης για κάθε είδους δυσκολία που αντιμετώπισα κατά τη διαδικασία εκπόνησης της εργασίας. Δεύτερη επιβλέπουσα της πτυχιακής εργασίας είναι η κα. Φωτεινή Καρλάφτη, μέλος Ε.ΔΙ.Π., την οποία ευχαριστώ για το χρόνο που μου αφιέρωσε, για τις πολύτιμες συμβουλές και για το ενδιαφέρον που έδειξε για κάθε απορία που πρόκυπτε στα πλαίσια των μαθημάτων της. Στο ίδιο πλαίσιο ευγνωμοσύνης, θα ήθελα να ευχαριστήσω όλους τους καθηγητές του Τμήματος Ξένων Γλωσσών, Μετάφρασης και Διερμηνείας για τη συμβολή τους, τις γνώσεις και την εμπειρία που αποκόμισα από τη φοίτησή μου. Τέλος, ευχαριστώ τους συγγενείς και τους φίλους για την ηθική υποστήριξη σε όλο το διάστημα των σπουδών μου και γενικότερα όλους όσοι συνέβαλαν με οποιονδήποτε τρόπο, είτε πρακτικά, είτε ψυχικά, στην ολοκλήρωση της εργασίας μου.

II. ΠΡΩΤΟΤΥΠΟ

II. LES RAPPORTS DANS LE DOMAINE ÉCONOMIQUE ET COMMERCIAL ENTRE LA FRANCE ET L'ÉTAT ALBANAIS INDÉPENDANT À PARTIR DE 1912

La proclamation de l'indépendance de l'Albanie est intervenue à un moment où le monde traversait une période particulièrement agitée. Le début de la Première Guerre mondiale a interrompu les efforts du gouvernement albanais pour créer un environnement stable où seraient érigées fermement les institutions et l'économie albanaises.

Pendant cette période, l'Albanie a été occupée par différentes armées : la France, l'Italie et l'Autriche-Hongrie ont installé leurs commandements militaires dans diverses régions du territoire albanais et c'est à travers eux que ces pays assumaient les fonctions nécessaires de gouvernance de ces territoires. Ces fonctions s'étendaient aux domaines les plus variés y compris ceux du commerce et de la perception des recettes publiques. Le commandement français contrôlait la préfecture de Korça, qui comprenait aussi Bilisht et Pogradec. Le 26 février 1918, ce commandement prit la décision de supprimer la taxe douanière et d'imposer l'« octroi » (arrêté sur l'organisation de l'octroi). Le 15 mars 1920, il émit un règlement sur la perception de l'octroi et sur les institutions concernées, signé par le commandant français des frontières. Ce règlement, divisé en sept chapitres, était composé de 26 articles, qui régissaient les aspects institutionnels des bureaux de l'octroi, l'installation territoriale des offices et le mode d'exercice de ses fonctions par le personnel du service de l'octroi²⁵.

Immédiatement après la guerre, comme en témoignent les documents d'archives²⁶, les relations entre la France et l'Albanie ont commencé à se renforcer graduellement. L'Albanie a ouvert une représentation en France en 1921, dénommée Légation des Albanais à Paris²⁷. Dans le domaine douanier, l'État albanais s'est d'abord occupé d'établir des tarifs pour l'importation ou l'exportation à travers les arrêtés du Conseil des ministres, selon l'état de la production locale, en s'inspirant d'une politique protectionniste. Puis il est passé à la promulgation de lois visant à imposer des tarifs douaniers applicables à l'ensemble du commerce extérieur, indépendamment du pays d'origine ou de destination des marchandises²⁸.

Dans le domaine de l'économie et du commerce, on constate que l'initiative des entreprises privées a été le précurseur des relations interétatiques. À titre d'exemple, nous citerons le fait que, dans une communication interministérielle en date du 26 juillet 1921, le ministère albanais des Affaires étrangères a fait savoir au ministère de l'Intérieur que plusieurs commerçants français se sont présentés à la Légation albanaise à Paris pour se procurer des informations sur les noms de commerçants opérant en Albanie, leurs adresses et domaines d'activité, afin de pouvoir établir des contacts dans leur intérêt réciproque²⁹. Les commerçants français se sont ainsi mis à pénétrer sur le marché albanais, soit en coopérant avec les commerçants locaux, soit à travers les offres qu'ils faisaient directement au gouvernement albanais. Un rapport du ministère des Finances d'Albanie explique qu'à la suite de la demande de Mit'hat Frashëri, la société française de transport maritime « Cargo boats » avait convenu d'inclure l'Albanie dans son itinéraire de navigation en échange de tarifs favorables offerts par le gouvernement albanais pour le déchargement des marchandises. Dans un premier temps, les parties s'étaient entendues pour que les cargos de la compagnie fassent escale dans un des ports albanais une fois toutes les six semaines, mais elles ont poursuivi les négociations pour augmenter la fréquence de ces débarquements³⁰. Une lettre de la société « Établissements Charles Testut », spécialisée dans la production des instruments poids et mesures », met également en évidence l'engagement de cette compagnie à étendre l'offre de ses produits au gouvernement

albanais. La société souligne dans sa lettre la fiabilité et le standard élevé de ses produits, en remarquant qu'elle est le fournisseur attitré de tous les services étatiques en France³¹.

Citant un autre contrat important pour ce temps, en 1925, le gouvernement albanais a conclu un contrat de concession dans le domaine des hydrocarbures avec une société commerciale étrangère, appelée « Le Syndicat Franco-Albanais », par lequel il reconnaissait à ce dernier le droit exclusif de prospection et d'exploitation du pétrole sur une superficie à définir dans un délai de six mois au plus par le concessionnaire lui-même, mais qui ne pourrait en aucun cas dépasser 120.000 hectares ni comprendre des terres accordées par d'autres contrats passés avant la signature de la concession. Ce contrat de concession, rédigé en quatre exemplaires en albanais et en français, a été approuvé pour la partie albanaise par le Président de la République Ahmet Zogu le 3 décembre 1925. Afin de garantir son exécution par le partenaire privé, il demandait à celui-ci de verser 60 jours au plus tard après la signature une somme de 250.000 francs français à la Banque de France à Paris - ladite somme devant être restituée au concessionnaire à la fin de la période de prospection ou si la commission technique constatait le résultat négatif des travaux de prospection. Le contrat était conclu pour une période de 70 ans et son expiration était prévue pour le 31 mars 1995 ; il envisageait un arbitrage ad hoc comme mode de solution des différends survenus entre les parties. Tous les contrats du partenariat public-privé signés entre les deux guerres mondiales ont été annulés par le gouvernement communiste qui s'est emparé du pouvoir après la Seconde Guerre mondiale.

Outre les rapports diplomatiques et commerciaux, l'influence de la France en Albanie s'est fait sentir aussi, au lendemain de la Première Guerre mondiale, grâce au rôle joué par la France dans les institutions internationales. Tel fut le cas de la « Mission internationale des investigations pour l'application des décisions de la Conférence de la Paix pour les pays des Balkans », dont le représentant de la France, Justin Godart, a été membre avant d'en devenir le président.

Justin Godart, ancien maire de Lyon, député au Parlement français et ministre dans plusieurs gouvernements, est l'une des figures éminentes qui ont contribué à défendre la cause de l'Albanie dans une des périodes pénibles de son histoire. Il a soutenu la position albanaise depuis sa première visite en Albanie en 1921, lorsqu'il était membre et ensuite président de la Mission ; il est devenu l'une des voix qui se sont fait entendre haut et fort lors du débat concernant l'admission de l'Albanie en tant qu'État membre de la Société des Nations et il est toujours demeuré un fervent avocat des intérêts albanais auprès des institutions françaises et internationales³².

Les documents d'archives témoignent d'une personnalité dynamique, qui n'a cessé de soutenir des projets importants pour l'édification et la consolidation des institutions de l'État albanais : initiateur de la création de la Chambre de Commerce franco-albanaise siégeant à Paris (1922), inspirateur de la création de la Banque d'Albanie et de l'instauration d'un système monétaire indépendant, apportant sa contribution au développement des relations entre les deux pays, y compris les relations commerciales. En 1926, il a publié un livre consacré à l'Albanie, intitulé *L'Albanie en 1921*, où il décrit la situation économique, sociale et politique du pays au début du XXe siècle³³. Le livre offre tout d'abord une description des villes que l'auteur a visitées lors de son périple à travers l'Albanie, enchevêtrant l'histoire et la tradition avec les données de l'époque sur le budget de ces villes, le nombre de leurs habitants, des votants et des personnes instruites, les groupements politiques et culturels nationaux et régionaux, les appartenances religieuses, etc. À travers ces développements réapparaît la question de la concession portant sur la mine de bitume de Selenica. L'auteur se réfère aux notes de Marin Barleti remontant au XVe siècle pour montrer que la période dont datait l'exploitation minière de cette zone était ancienne et il met l'accent sur le fait que « ... l'exploitation de bitume de

Selenitza a été organisée par une compagnie française. Sa production annuelle est évaluée à 5.000 tonnes environ »³⁴.

Sans doute la contribution de Godart s'est-elle concentrée sur la sphère politique et celle des relations internationales, puisque c'est dans ce domaine qu'étaient menées à l'époque les principales batailles relatives aux destinées de l'Albanie. Mais tout aussi important a été son rôle dans la sphère économique, où il a fourni des efforts constants pour promouvoir l'Albanie au plan international et pour encourager son développement sous tous ses aspects. En 1922, Godart prend l'initiative de la création de la Chambre de Commerce franco-albanaise. Il pousse activement à la participation de l'Albanie à la foire de Lyon et à l'ouverture d'une Banque Nationale Albanaise.

Tandis qu'il décrit la situation des finances de l'Albanie dans les années allant de 1916 à 1921, l'auteur s'arrête sur la capacité des institutions albanaises à gérer les finances du pays et il mentionne, parmi d'autres, le fait que la préfecture de Korça, qui comprenait aussi Pogradec, Bilisht et Kolonja, a reçu à cette fin l'assistance de l'administration militaire française³⁵ pendant la période s'écoulant du 10 décembre 1916 au 16 décembre 1918 et que, pendant ces deux années, ont été émis des bons et des obligations français. L'auteur évoque également les échanges commerciaux de l'Albanie avec divers pays, dont la France³⁶. Selon lui, les échanges commerciaux internationaux de l'Albanie étaient estimés, au début du siècle, à environ 20 millions de francs, dont 10 à 12 étaient représentés par les importations de pays comme l'Autriche, l'Italie, la France, l'Allemagne et la Turquie. De son côté, l'Albanie importait de France notamment de la farine, du vin, des boissons, des textiles en soie et en velours, des bougies, du savon, des produits chimiques, du fer et des articles de quincaillerie.

La Chambre de Commerce franco-albanaise siégeant à Paris

La création de la Chambre de Commerce franco-albanaise a été l'un des projets les plus ambitieux pour soutenir le redressement de l'économie albanaise à travers les liens existant avec les acteurs du marché en France et en usant de leur influence. Le but visé a été rendu public en novembre 1922 lors d'une cérémonie ouverte par le promoteur de cette initiative, Justin Godart, et à laquelle ont participé côte à côte des hommes d'affaires et des personnalités de l'époque. Selon les statuts de cette Chambre³⁷, l'idée était « ...de contribuer à la création, au développement et à l'amélioration des rapports intellectuels, économiques, financiers, commerciaux et autres entre la France et ses colonies et protectorats d'une part, et l'Albanie de l'autre... ».

La Chambre se mit immédiatement à promouvoir les opportunités qu'offrait l'Albanie sur le plan des affaires. La presse de l'époque a fait écho à la création de la Chambre et publié différents articles sur l'Albanie ainsi que des annonces sur des contrats de concession pouvant être conclus dans le pays³⁸. Des membres de la Chambre ont commencé sans tarder à déployer des efforts pour l'ouverture d'une banque franco-albanaise qui aurait une succursale à Durrës, ainsi que pour l'inauguration d'une ligne directe de ferries entre les deux pays³⁹.

La Chambre a fait paraître un Bulletin qui, outre les différentes informations sur la situation en Albanie, offrait aux hommes d'affaires français et albans un espace pour y présenter leurs offres réciproques ainsi que les possibilités de coopération. Dans ses pages étaient aussi publiées des données sur l'expansion des affaires dans un certain nombre de pays étrangers, comme l'Allemagne, la Grande-Bretagne ou l'Italie. Dans son numéro du 28 janvier 1924, le Bulletin décrit également l'expédition archéologique menée dans le pays par un autre Français, éminent ami de l'Albanie, M. Léon Rey, directeur de la Mission archéologique française en Albanie⁴⁰.

Dans le courant de l'année 1924, la Chambre de Commerce francoalbanaise entreprit des efforts pour ouvrir un entrepôt douanier à Durrës, ce qui ne s'est pas révélé possible en vertu d'un

arrêté du Conseil des ministres du gouvernement albanais, à cause des restrictions légales définies par la législation albanaise⁴¹.

La Chambre de Commerce franco-albanaise a été considérée par le gouvernement albanais comme un partenaire important dans le développement des relations économiques entre les deux pays. Dans les archives centrales de l'État albanais, il y a une abondante correspondance relative aux échanges de propositions entre cette Chambre et le gouvernement albanais. Malgré les limitations financières qui lui étaient imposées par la situation économique dans son ensemble, le gouvernement albanais de l'époque a répondu positivement aux demandes de la Chambre pour un financement mensuel⁴².

Une autre Chambre de Commerce et d'Industrie Albanie-France a été créée en septembre 2011, et elle est membre de l'Union des Chambres de Commerce et d'Industrie Françaises à l'Étranger, depuis juin 2013⁴³.

Les efforts pour la création d'une Banque Nationale d'Albanie

Jusqu'en 1912, le rôle de la banque centrale en Albanie était joué par l'une des succursales de la Banque ottomane, fondée en 1863, mais dont les statuts portent la date du 30 février 1875. L'organisation et le fonctionnement de la Banque ottomane étaient fixés par l'acte de concession datant de la création de la banque, mais modifié ensuite à plusieurs reprises⁴⁴.

Avec la proclamation de l'indépendance, la Banque ottomane ne pouvait naturellement plus exercer son activité ni les fonctions d'une banque centrale d'État. En 1913, le jeune État albanais a confié, sous forme de concession, à un consortium italo-autrichien⁴⁵ la création de la Banque Nationale d'Albanie. L'activité de cette Banque fut presque symbolique au départ à cause du déclenchement de la Première Guerre mondiale, qui l'obligea très vite à interrompre son activité. Après la guerre et jusqu'en 1925, l'Albanie n'a pas eu de banque centrale nationale. C'est seulement en 1921 que l'État albanais reprit ses tentatives en vue de trouver des partenaires intéressés par la réouverture de la banque nationale. Plusieurs des offres présentées ou des tentatives faites par l'État albanais ont échoué jusqu'en 1925, lorsqu'a été créée la Banque Nationale d'Albanie et mis en œuvre le nouveau système monétaire.

Parmi les documents du fonds de Justin Godart, dont disposent les archives d'État de l'Albanie, une correspondance complète et impressionnante révèle les efforts extraordinaires de Godart en vue de la création d'une banque de l'État albanais en tant qu'institution indépendante, puissante et jouissant d'une forte crédibilité sur le plan international.

Une correspondance du 15 septembre 1922 entre Justin Godart et les autorités albanaises nous renseigne sur toute la saga des efforts déployés par Godart depuis le moment où, lors de sa deuxième visite en Albanie en mai 1922, il prit connaissance des difficultés auxquelles était confronté le gouvernement albanais pour trouver des moyens de co-financer la création d'une banque nationale fiable aux yeux d'entités et d'États étrangers⁴⁶. Ces difficultés avaient mis ledit gouvernement au pied du mur face à une offre unique, mais trop évasive, faite par un consortium d'entités privées belges - alors qu'une éventuelle faillite du projet pouvait entraîner de grands risques pour l'économie du pays et entamer la crédibilité de l'État albanais sur le plan international. Dès son retour en France, Godart se démena pour tenter de persuader le gouvernement français et des organisations qui lui étaient rattachées ou d'autres qui bénéficiaient d'une solide réputation dans le monde de participer en tant que co-fondateurs à la création de la Banque Nationale d'Albanie. Tout au long de ses contacts multiples avec des représentants du ministère français des Finances, le Gouverneur de la Banque de France et d'autres autorités, il fit tout son possible pour leur faire comprendre, suivant ses propres termes, l'importance d'« ...obtenir pour les capitaux français la banque nationale de l'Albanie, grâce à laquelle l'influence

française deviendrait prépondérante et les admirables ressources venues de l'Albanie pourraient être exploitées par des affaires françaises ». En même temps, Godart promit au gouvernement albanais que son principal objectif était de trouver en France des partenaires financiers fiables. Il entreprit également des démarches auprès des institutions financières privées jouissant d'une bonne réputation et d'une haute crédibilité⁴⁷ - mais toutes ces démarches restèrent malheureusement infructueuses. En dernier ressort, convaincu que les offres effectivement faites au gouvernement albanais visaient surtout à exploiter la situation difficile de celui-ci et qu'elles n'avaient ni le sérieux ni la fiabilité nécessaires, il s'adressa au Secrétariat de la Société des Nations⁴⁸ pour solliciter une rencontre sur la question⁴⁹. Jugeant bien fondée la préoccupation de Godart sur la valeur des offres que le gouvernement albanais recevait dans cette période difficile, les représentants de la SDN répondirent immédiatement à sa demande et organisèrent une réunion à l'issue de laquelle toutes les parties tombèrent d'accord pour envoyer en Albanie un expert de la SDN chargé d'évaluer les offres qui lui avaient déjà été faites ou lui seraient présentées dans l'avenir. Dans cette même correspondance, nous apprenons que ces conclusions ont aussi été acceptées par le gouvernement albanais.

Les traités et autres accords conclus entre la France et l'Albanie

La France et l'Albanie ont conclu des traités de coopération ayant un impact économique et commercial dans les domaines suivants :

- le 9 novembre 1921, la Grande-Bretagne, la France, l'Italie et le Japon publient une déclaration reconnaissant l'État indépendant d'Albanie et le gouvernement de Tirana⁵⁰ ;
- le 5 février 1928, l'Albanie conclut une convention consulaire avec la France. Cette Convention est signée à Tirana ; l'échange des ratifications a lieu le 1er novembre 1928 et la Convention entre en vigueur le 1er décembre 1928⁵¹ ;
- le Traité de Commerce et de Navigation, signé à Tirana le 28 mars 1929, entré en vigueur le 25 mars 1930. Il envisage le développement du libre commerce entre les pays considérés et la reconnaissance du statut de la nation la plus favorisée. Signé initialement pour une période de trois ans à partir de sa date d'entrée en vigueur, il est susceptible de renouvellement, même par tacite reconduction. Les parties peuvent renoncer à leurs engagements et se retirer du Traité, à la seule condition d'en faire l'annonce six mois avant la date prévue pour ce retrait⁵².

À la suite de ces actes, les échanges commerciaux se sont intensifiés entre les deux pays. À titre d'illustration, on peut se référer, dans une publication de l'époque, à un tableau récapitulatif des importations et exportations avec quelques pays étrangers pendant la période de 1921 à 1930⁵³. On constate ainsi que les importations de la France, inexistantes en 1921, ont connu ensuite une croissance stable, jusqu'à atteindre le montant de 947.500 francs-or en 1930. Ses exportations ont également connu une croissance, même si celle-ci n'a pas été constante et n'a pas suivi le même rythme. Se chiffrant à 66.600 francs-or en 1922, elles ont atteint 224.670 francs-or en 1926 avant de se réduire à nouveau graduellement pour en revenir à 17.523 francs-or en 1930.

Après la fin de la Seconde Guerre mondiale, une série d'actes ont été passés entre l'Albanie et la France dans le domaine des échanges culturels, scientifiques et techniques. Il s'agit d'accords entre les deux gouvernements, relevant de deux types :

- la plupart sont des programmes d'échanges culturels, scientifiques et techniques, d'une durée d'un ou deux ans - bien que, depuis 1960, ils aient été constamment renouvelés jusqu'à 1999 ;

- d'autres sont des accords-cadres : ainsi, en 1988, a été conclu entre les deux pays un accord-cadre pour la coopération économique, industrielle et technique.

D'une importance particulière dans le domaine des relations commerciales ont été :

- la convention financière entre la République Populaire d'Albanie et la République Française pour l'année 1962 ;

- le Traité de Commerce et de Navigation entre la République Française et la RPA, conclu en 1963, qui prévoyait entre les deux parties la reconnaissance mutuelle du statut de la nation la plus favorisée⁵⁴. Il faut rappeler qu'à cette époque, l'Albanie était devenue en Europe l'un des pays les plus isolés et que ses échanges commerciaux se limitaient aux seuls pays de l'ancien bloc communiste. La France a été une exception dans ce domaine et elle a voulu briser ce régime restrictif auquel fut soumise l'économie albanaise pendant les 50 ans qui ont suivi la fin de la Seconde Guerre mondiale. Dans l'esprit du Traité de commerce ici mentionné, des accords commerciaux ont été conclus entre les deux pays en 1962, 1963 et 1964 (ce dernier avec un protocole supplémentaire), 1966, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 73 (encore avec un protocole supplémentaire) et 74. Enfin, les deux pays ont tenu des procès-verbaux relatifs au niveau des échanges commerciaux annuels en 1979, 1980, 83, 85 et 87⁵⁵.

- le Traité d'Entente, de Coopération et d'Amitié entre la République d'Albanie et la République Française, signé le 12 décembre 1994 et entré en vigueur le 15 juin 1998 ;

- l'accord entre le gouvernement de la République d'Albanie et le gouvernement de la République Française pour l'encouragement et la protection réciproques des investissements, signé le 13 juin 1995 et entré en vigueur le 14 juin 1996 ;

- l'accord pour la consolidation de la dette entre la République d'Albanie et la République Française, signé le 31 juillet 2000 et ratifié par la loi n° 8704 en date du 1er décembre 2000 ;

- l'accord entre le gouvernement de la République Française et le gouvernement de la République d'Albanie pour éviter la double imposition. L'accord vise à éviter la superposition des taxes pour les entreprises ou les individus qui exercent leur activité à la fois en Albanie et en France ainsi qu'à prévenir l'évasion et la fraude fiscales. Signé à Tirana le 24 décembre 2002, il a été ratifié par l'Assemblée d'Albanie en avril 2003 et est entré en vigueur le 1er octobre 2005⁵⁶. Mentionnons également les actes ci-dessous, qui ont eu un impact dans le domaine des relations économiques et commerciales entre les deux pays :

- l'accord entre le gouvernement de la République Française et le gouvernement de la République Populaire d'Albanie, signé en 1970, pour les transports internationaux routiers, qui régissait le mode de réalisation du transport des marchandises et des voyageurs entre les deux pays⁵⁷ et le Protocole respectif signé en 1971 ;

- la convention entre le gouvernement de la République Française et le gouvernement de la République Populaire d'Albanie, conclue en 1972, pour la protection des plantes et le contrôle phytosanitaire⁵⁸ ;

- l'accord entre le gouvernement de la RPSA et le gouvernement de la RF pour le transport aérien civil, signé en 1989 ;

- l'accord de coopération entre la Direction générale des Postes et Télécommunications en RPSA et le ministère des Postes, des Télécommunications et de l'Espace aérien de la République française signé en 1990.

²⁵ H. SHKOZA, op. cit., p. 355.

²⁶ V. La France dans les archives d'Albanie, publication de la Direction générale des Archives, 2005. À titre d'illustration, v. n° 60, 126, 129, 130, 132, 135, 140, 143, 144, 155, 161, 162, 168, 170, 173, 181, 185, 187, 188, 190, 210, 211, 213, 242, 245, 248.

²⁷ V. L'Albanie en 1937 - L'action étatique durant les vingt-cinq premières années de l'autogouvernance, publications de la Commission des Célébrations du 25e anniversaire de l'autogouvernance 1912-1937, vol. I, p. 130, Tirana, 1937.

²⁸ V., à titre d'illustration, H. SHKOZA, op. cit., p. 363.

²⁹ Cf. les archives du ministère des Affaires étrangères, année 1921, D. 129, feuille 16.

³⁰ V. les archives du ministère des Affaires étrangères, année 1921, D. 129, feuille 16. D'autres demandes étaient également présentées. V., par ex., la correspondance sur la base de la demande de la société « Omnium Maritime et Commercial », aux archives du ministère des Affaires étrangères, année 1922, D. 134, feuille 146,

³¹ Ibid., feuille 21.

³² Justin Godart a été l'une des personnalités les plus en vue de la gauche française et a joué un rôle remarquable dans les affaires publiques. Les principaux moments de sa carrière comprennent son activité comme maire de Lyon (1905-1926), député et membre de la Mission internationale des Investigations pour l'application des décisions de la Conférence de paix pour les pays des Balkans (1906), président de cette Commission (1913), ministre du Travail et de l'Hygiène (1924-1925), sénateur du département du Rhône (1926-1940), ministre de la Santé (1932), président d'honneur du Comité franco-albanais des journalistes... V. Personnalités françaises pour l'Albanie et les Albanais, publication de la Direction générale des Archives, 2012.

³³ J. GODARD, L'Albanie en 1921, PUF, 1922.

³⁴ Ibid., p. 85.

³⁵ Ibid., pp. 174-175.

³⁶ Ibid., pp. 181-184.

³⁷ Les archives du ministère des Affaires étrangères, année 1922, D. 134, feuille 162, art. 2.

³⁸ Presse mondiale, 29 nov. 1922 ; les archives du ministère des Affaires étrangères, année 1922, D. 134, feuilles 153-154, 175-176. Ces documents font également référence à un bulletin détaillé sur la situation économique de l'Albanie, publié dans France Europe Orient ainsi qu'à un autre article sur l'Albanie publié le 18 janvier 1923 dans La vie moderne.

³⁹ Les archives centrales de l'État, fonds de Justin Godard, année 1923, D. 27, fl.1.

⁴⁰ Les archives du ministère des Affaires étrangères, année 1924, D. 360, fl.5.

⁴¹ Arrêté du Conseil des ministres n° 223 en date du 8 juin 1924, DAQSH, année 1924, F.151, D. 380, pp. 3-7.

⁴² En 1924, se fondant sur une demande de la Chambre pour un financement mensuel de 100 à 300 francs-or, le gouvernement albanais décida, par un arrêté du Conseil des ministres n° 258 en date du 26 mai 1924, de lui accorder un financement mensuel de 200 francs-or. V. DAQSH, F.151, D. 380, pp. 3-7.

⁴³ <http://www.club-France.al/index.php>

⁴⁴ H. SHKOZA, op. cit., vol. 2, pp. 774-775. Selon l'auteur, la concession a été modifiée à six reprises par la suite, les 17. 2. 1875, 29. 5. 1886, 20. 5. 1893, 29. 8. 1899, 7. 4. 1906 et 14. 12. 1911. La Banque ottomane a ouvert des succursales sur le territoire albanais dans les provinces de Shkodra, Jannina, Kosovo (Skopje) et Monastir.

⁴⁵ Le contrat de concession a été conclu le 4 octobre 1913 entre l'État albanais, la Wiener Bank Verein ayant son siège à Vienne et la Banca Commerciale Italiana siégeant à Milan.

⁴⁶ Les archives centrales de l'État F.427, D. 2, pp. 1-27.

⁴⁷ Godart avait d'abord pris contact successivement avec la Banque Félix Vernes, la Banque nationale française du commerce extérieur et la Banque de Paris et des Pays-Bas avant de se tourner ensuite vers le Crédit mobilier et la Banque française des pays d'Orient.

⁴⁸ Créée après la Première Guerre mondiale par le Traité de Versailles (1919), la Société des Nations s'est vu attribuer des compétences élargies par la Conférence de la Paix tenue à Paris, en tant qu'organisation dont le principal objet était la résolution des conflits et le maintien de la paix en Europe. Rappelons que c'est elle qui s'est occupée aussi de la question des frontières entre l'Albanie et le royaume de Serbie.

⁴⁹ Outre Justin Godart, assistaient aussi à cette réunion les représentants de la Société des Nations, M. Mautoux, le major Abraham et M. Nixon, le représentant de la partie albanaise auprès de la SDN, M. Blinishti, ainsi que le représentant de l'Albanie à Paris, M. Frashëri.

⁵⁰ Enregistrée au secrétariat de la SDN le 2 octobre 1922 sous le n° 333 et publiée dans le Recueil des Traités, vol. XII, p. 382. V. L'Albanie en 1937... préc., vol. I, p. 112.

⁵¹ Enregistrée au secrétariat de la SDN le 10 octobre 1930 sous le n° 2487 et publiée au vol. CVII, p. 307.

⁵² L'Albanie en 1937... préc., vol. I, p. 124. V. aussi Les archives centrales de l'État, F. 163, vol. 1929, D.78, fl.202. Concernant la correspondance échangée entre le ministère français et le ministère albanais des Affaires étrangères pour l'élaboration de ce traité, v. Les archives centrales de l'État F.149, vol. 1928, D. 1366, FL 34-95.

⁵³ H. SHKOZA, op. cit., pp. 418-419.

⁵⁴ Les archives centrales de l'État, F.490, D.824, fl.13.

⁵⁵ Les archives du ministère des Affaires étrangères, selon les années respectives.

⁵⁶ http://www.punetegashtme.gov.al/files/userfiles/Marrevshjet_Dypaleshe_me_te_gjitha_vendet.pdf

⁵⁷ Les archives centrales de l'État, F.490, année 1970, D.414, fl.24

⁵⁸ Ibid., F.498, année 1972, D.199, fl.1.

III. ΜΕΤΑΦΡΑΣΜΑ

II. ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΚΑΙ ΕΜΠΟΡΙΚΕΣ ΣΧΕΣΕΙΣ ΜΕΤΑΞΥ ΤΗΣ ΓΑΛΛΙΑΣ ΚΑΙ ΤΟΥ ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΟΥ ΑΛΒΑΝΙΚΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ ΑΠΟ ΤΟ 1912

Η ανακήρυξη της ανεξαρτησίας της Αλβανίας ήρθε σε μια ιδιαίτερα ταραγμένη περίοδο για τον κόσμο. Με την έναρξη του Πρώτου Παγκοσμίου Πολέμου διακόπηκαν οι προσπάθειες της αλβανικής κυβέρνησης για τη δημιουργία ενός σταθερού περιβάλλοντος, όπου τα θεσμικά όργανα και η οικονομία της Αλβανίας θα αποκτούσαν γερές βάσεις.

Κατά τη διάρκεια αυτής της περιόδου, η Αλβανία καταλήφθηκε από τις στρατιωτικές δυνάμεις της Γαλλίας, της Ιταλίας και της Αυστροουγγαρίας, οι οποίες εγκατέστησαν τις στρατιωτικές τους διοικήσεις σε διάφορες περιοχές της αλβανικής επικράτειας και μέσω αυτών των περιοχών, οι χώρες αυτές ανέλαβαν τα καθήκοντα που απαιτούνταν για τη διακυβέρνηση των εν λόγω εδαφών. Αυτά τα καθήκοντα επεκτάθηκαν σε ποικίλους τομείς, συμπεριλαμβανομένων αυτών του εμπορίου και της είσπραξης των δημόσιων εσόδων. Η γαλλική διοίκηση ήλεγχε τον νομό της Κορυτσάς, που περιλάμβανε επίσης τη Βίγλιστα και το Πόγραδετς.

Στις 26 Φεβρουαρίου 1918, η εν λόγω διοίκηση πήρε την απόφαση να καταργήσει τον τελωνειακό φόρο και να επιβάλει το «διαπύλιο τέλος» (διάταγμα για την οργάνωση των διαπύλιων τελών). Στις 15 Μαρτίου 1920, εκδόθηκε κανονιστική πράξη για την είσπραξη των διαπύλιων τελών και για τα σχετικά θεσμικά όργανα, ο οποίος υπογράφηκε από τον Γάλλο διοικητή της συνοριοφυλακής. Αυτή η κανονιστική πράξη, χωρισμένη σε επτά κεφάλαια, αποτελούνταν από 26 άρθρα, τα οποία διήπαν τα θεσμικά πλαίσια για τη λειτουργία των γραφείων των διαπύλιων τελών, την εδαφική εγκατάσταση των γραφείων και τον τρόπο άσκησης των καθηκόντων τους από το προσωπικό της υπηρεσίας διαπύλιων τελών²⁵.

Αμέσως μετά τον πόλεμο, όπως μαρτυρούν τα έγγραφα αρχείου²⁶, οι σχέσεις Γαλλίας και Αλβανίας άρχισαν να ενισχύονται σταδιακά. Η Αλβανία άνοιξε αντιπροσωπεία στη Γαλλία το 1921, με την ονομασία Διπλωματική Αντιπροσωπεία της Αλβανίας στο Παρίσι²⁷. Στον τελωνειακό τομέα, το αλβανικό Κράτος, εμπνευσμένο από μια πολιτική προστατευτισμού, φρόντισε πρώτα, τον καθορισμό των δασμών επί των εισαγωγών και των εξαγωγών με αποφάσεις του Συμβουλίου Υπουργών, σύμφωνα με την κατάσταση της τοπικής παραγωγής. Στη συνέχεια, προχώρησε στη θέσπιση νόμων για την επιβολή δασμών που θα ισχύουν για όλο το εξωτερικό εμπόριο, ανεξάρτητα από τη χώρα προέλευσης ή προορισμού των εμπορευμάτων²⁸.

Όσον αφορά τον οικονομικό και εμπορικό τομέα, παρατηρείται ότι οι πρωτοβουλίες των ιδιωτικών επιχειρήσεων αποτέλεσαν τον πρόδρομο των διακρατικών σχέσεων. Ενδεικτικά, θα αναφέρουμε το γεγονός ότι, σε διπλωματική ανακοίνωση της 26^{ης} Ιουλίου 1921, το Αλβανικό Υπουργείο Εξωτερικών ενημέρωσε το Υπουργείο Εσωτερικών ότι αρκετοί Γάλλοι έμποροι παρουσιάστηκαν στη Διπλωματική Αντιπροσωπεία της Αλβανίας στο Παρίσι, για να λάβουν

25 Η. SHKOZA, ό.π., σ. 355.

26 Βλ. Η Γαλλία στα αρχεία της Αλβανίας, δημοσίευση της Γενικής Διεύθυνσης Αρχείων (Αλβανία), 2005. Ενδεικτικά, βλ. αρ. 60, 126, 129, 130, 132, 135, 140, 143, 144, 155, 161, 162, 168, 170, 173, 181, 185, 187, 188, 190, 210, 211, 213, 242, 245, 248.

27 Βλ. Η Αλβανία το 1937 - Κρατική δράση κατά την πρώτη εικοσιπενταετία της Ανεξαρτησίας, δημοσίευση της Επιτροπής για τους Εορτασμούς της 25^{ης} επετείου της Ανεξαρτησίας 1912-1937, τόμ. Ι, σ. 130, Τίρανα, 1937.

28 Βλ., ενδεικτικά, Η. SHKOZA, ό.π., σ. 363.

πληροφορίες σχετικά με τα ονόματα των εμπορών που δραστηριοποιούνται στην Αλβανία, τις διευθύνσεις και τους τομείς της δραστηριότητάς τους, προκειμένου να μπορέσουν να δημιουργήσουν επαφές προς αμοιβαίο όφελος²⁹. Με αυτόν τον τρόπο, οι Γάλλοι έμποροι άρχισαν να διεισδύουν στην αλβανική αγορά, είτε συνεργαζόμενοι με ντόπιους εμπόρους, είτε μέσω των προσφορών που έκαναν απευθείας στην αλβανική κυβέρνηση. Έκθεση του Υπουργείου Οικονομικών της Αλβανίας εξηγεί ότι μετά από αίτημα του Mid'hat Frashëri, η γαλλική ναυτιλιακή εταιρεία "Cargo boats" είχε συμφωνήσει να συμπεριλάβει την Αλβανία στα δρομολόγια της, με αντάλλαγμα ευνοϊκούς δασμούς για την εκφόρτωση εμπορευμάτων που πρόσφερε η αλβανική κυβέρνηση. Αρχικά, τα μέρη είχαν συμφωνήσει ότι τα φορτηγά πλοία της εταιρείας θα κατέπλεαν σε ένα από τα αλβανικά λιμάνια μία φορά κάθε έξι εβδομάδες, αλλά συνέχισαν τις διαπραγματεύσεις για να αυξήσουν τη συχνότητα αυτών των εκφορτώσεων³⁰. Επιστολή της εταιρείας «Etablissements Charles Testut», που ειδικευόταν στην παραγωγή οργάνων μέτρησης και ζύγισης, υπογραμμίζει επίσης τη δέσμευση αυτής της εταιρείας να επεκτείνει την προσφορά των προϊόντων της στην αλβανική κυβέρνηση. Η εταιρεία τονίζει στην επιστολή της την αξιοπιστία και το υψηλό επίπεδο των προϊόντων της, σημειώνοντας ότι είναι ο επίσημος προμηθευτής όλων των κρατικών υπηρεσιών στη Γαλλία³¹.

Παραθέτοντας μια άλλη σημαντική σύμβαση για την εποχή εκείνη, το 1925 η αλβανική κυβέρνηση σύναψε σύμβαση παραχώρησης στον τομέα των υδρογονανθράκων με μια ξένη εμπορική εταιρεία, την «Le Syndicat Franco-Albanais». Με την σύμβαση αυτή, η αλβανική κυβέρνηση αναγνώριζε το αποκλειστικό δικαίωμα της τελευταίας για αναζήτηση και εκμετάλλευση πετρελαίου σε έκταση που έπρεπε να καθοριστεί εντός έξι μηνών κατ' ανώτατο όριο, από τον ίδιο τον ανάδοχο. Ωστόσο, η εν λόγω έκταση δεν θα μπορούσε να υπερβαίνει σε καμία περίπτωση τα 120.000 εκτάρια, ούτε να περιλαμβάνει γη που παραχωρήθηκε με άλλες συμβάσεις που είχαν συναφθεί πριν από την υπογραφή της παραχώρησης. Αυτή η σύμβαση παραχώρησης, η οποία συντάχθηκε σε τέσσερα αντίτυπα στην αλβανική και γαλλική γλώσσα, εγκρίθηκε για την αλβανική πλευρά από τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας Ahmet Zogu στις 3 Δεκεμβρίου 1925. Προκειμένου να εγγυηθεί την εκτέλεσή της από τον ιδιωτικό εταίρο, ζήτησε από τον τελευταίο να καταβάλει το αργότερο 60 ημέρες μετά την υπογραφή το ποσό των 250.000 γαλλικών φράγκων στην Banque de France στο Παρίσι - το εν λόγω ποσό θα επιστραφεί στον ανάδοχο στο τέλος της περιόδου αναζήτησης ή εάν η τεχνική επιτροπή σημειώσει το αρνητικό αποτέλεσμα των εργασιών αναζήτησης. Η σύμβαση συνήφθη για περίοδο 70 ετών και η λήξη της είχε προγραμματιστεί για τις 31 Μαρτίου 1995. Επίσης, προέβλεπε την ad hoc διαιτησία ως μέθοδο επίλυσης διαφορών μεταξύ των μερών. Όλες οι συμβάσεις εταιρικής σχέσης δημόσιου και ιδιωτικού τομέα που υπεγράφησαν μεταξύ των δύο παγκοσμίων πολέμων ακυρώθηκαν από την κομμουνιστική κυβέρνηση που κατέλαβε την εξουσία μετά τον Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο.

Εκτός από τις διπλωματικές και εμπορικές σχέσεις, η επιρροή της Γαλλίας στην Αλβανία έγινε αισθητή και μετά τον Πρώτο Παγκόσμιο Πόλεμο, χάρη στον ρόλο που έπαιξε η Γαλλία στους διεθνείς οργανισμούς. Τέτοια ήταν η περίπτωση της «Διεθνούς ερευνητικής αποστολής για την εφαρμογή των αποφάσεων της Συνόδου Ειρήνης του Παρισιού για τις βαλκανικές χώρες», μέλος της οποίας πριν γίνει πρόεδρός της, ήταν ο Justin Godart, εκπρόσωπος της Γαλλίας.

29 Βλ. Ιστορικό Αρχείο του Υπουργείου Εξωτερικών, έτος 1921, D. 129, σ. 16.

30 Βλ. Ιστορικό Αρχείο του Υπουργείου Εξωτερικών, έτος 1921, D. 129, σ. 16..

Υποβλήθηκαν και άλλα αιτήματα. Βλ. π.χ., αλληλογραφία με βάση το αίτημα της εταιρείας «Omnium Maritime et Commercial», στο Ιστορικό Αρχείο του Υπουργείου Εξωτερικών, έτος 1922, D. 129, σ. 16.

31 Ό.π., σ. 21.

Ο Justin Godart, πρώην δήμαρχος της Λυών, μέλος του γαλλικού Κοινοβουλίου και υπουργός σε πολλές κυβερνήσεις, είναι μια από τις εξέχουσες προσωπικότητες που συνέβαλαν στην υπεράσπιση της υπόθεσης της Αλβανίας σε μια από τις δύσκολες περιόδους της ιστορίας της. Υποστήριξε την αλβανική θέση από την πρώτη κιόλας επίσκεψή του στην Αλβανία το 1921, όταν ήταν μέλος και στη συνέχεια Πρόεδρος της Αποστολής. Έγινε μια από τις φωνές που ακούστηκαν δυνατά και καθαρά κατά τη διάρκεια της συζήτησης σχετικά με την ένταξη της Αλβανίας ως Κράτους Μέλους στην Κοινωνία των Εθνών και παρέμεινε πάντα ένθερμος υπέρμαχος των αλβανικών συμφερόντων στους γαλλικούς και διεθνείς οργανισμούς³².

Τα έγγραφα αρχείων μαρτυρούν μια δυναμική προσωπικότητα, που δεν έπαψε ποτέ να στηρίζει σημαντικά έργα για την εδραίωση και την ενίσχυση των θεσμικών οργάνων του Αλβανικού Κράτους: πρωτεργάτης της δημιουργίας του Γαλλοαλβανικού Εμπορικού Επιμελητηρίου με έδρα το Παρίσι (1922), εμπνευστής της δημιουργίας της Τράπεζας της Αλβανίας και της δημιουργίας ανεξάρτητου νομισματικού συστήματος, συμβάλλοντας στην ανάπτυξη των σχέσεων μεταξύ των δύο χωρών, συμπεριλαμβανομένων των εμπορικών σχέσεων. Το 1926, δημοσίευσε ένα βιβλίο αφιερωμένο στην Αλβανία, με τίτλο «η Αλβανία το 1921», όπου περιγράφει την οικονομική, κοινωνική και πολιτική κατάσταση της χώρας στις αρχές του 20ού αιώνα³³. Το βιβλίο προσφέρει αρχικά μια περιγραφή των πόλεων που επισκέφτηκε ο συγγραφέας κατά τη διάρκεια του ταξιδιού του στην Αλβανία, συνδυάζοντας την ιστορία και την παράδοση με τα δεδομένα της εποχής σχετικά με τον προϋπολογισμό αυτών των πόλεων, τον αριθμό των κατοίκων τους, τους ψηφοφόρους και το μορφωτικό επίπεδο, τις εθνικές και περιφερειακές πολιτικές και πολιτιστικές ομάδες, τις θρησκευτικές πεποιθήσεις κ.λπ. Μέσα από αυτές τις εξελίξεις επανέρχεται το ζήτημα της παραχώρησης που αφορά το ορυχείο βιτουμένιου του χωριού Σελενίτσα. Ο συγγραφέας αναφέρεται στις σημειώσεις του Marin Barleti, οι οποίες χρονολογούνται από τον 15ο αιώνα, για να δείξει ότι η εξόρυξη στην περιοχή αυτή χρονολογείται από πολύ παλιά και τονίζει το γεγονός ότι «...η εκμετάλλευση του βιτουμένιου από τη Σελενίτσα οργανώθηκε από γαλλική εταιρεία. Η ετήσια παραγωγή της υπολογίζεται σε περίπου 5.000 τόνους».³⁴

Η συμβολή του Godart αφορούσε αναμφίβολα τον πολιτικό τομέα και αυτόν των διεθνών σχέσεων, αφού σε αυτόν τον τομέα δόθηκαν τότε οι κύριες μάχες που αφορούσαν το μέλλον της Αλβανίας. Εξίσου σημαντικός όμως, ήταν και ο ρόλος του στον οικονομικό τομέα, όπου κατέβαλε συνεχείς προσπάθειες για την προώθηση της Αλβανίας σε διεθνές επίπεδο και την ενθάρρυνση της ανάπτυξής της σε όλους τους τομείς. Το 1922, ο Godart ανέλαβε την πρωτοβουλία να δημιουργήσει το Γαλλοαλβανικό Εμπορικό Επιμελητήριο. Πίεσε ενεργά για τη συμμετοχή της Αλβανίας στην έκθεση της Λυών και για το άνοιγμα μιας Αλβανικής Εθνικής Τράπεζας.

Περιγράφοντας τη δημοσιονομική κατάσταση της Αλβανίας κατά τα έτη 1916 έως 1921, ο συγγραφέας επιμένει στην ικανότητα των αλβανικών αρχών να διαχειρίζονται τα οικονομικά της χώρας. Επιπλέον, αναφέρει, μεταξύ άλλων, το γεγονός ότι ο νομός Κορυτσάς, ο οποίος

32 Ο Justin Godart ήταν μια από τις πιο εξέχουσες προσωπικότητες της γαλλικής αριστεράς και έπαιξε σημαντικό ρόλο στα δημόσια πράγματα. Σημαντικές στιγμές της καριέρας του αποτελούν η δράση του ως δήμαρχος της Λυών (1905-1926), βουλευτής και μέλος της Διεθνούς ερευνητικής αποστολής για την εφαρμογή των αποφάσεων της Συνόδου Ειρήνης του Παρισιού για τις βαλκανικές χώρες (1906), πρόεδρος αυτής της Επιτροπής (1913), Υπουργός Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων (1924-1925), Γερουσιαστής του νομού του Ροδανού (1926-1940), Υπουργός Υγείας (1932), Επίτιμος Πρόεδρος της Γαλλοαλβανικής Επιτροπής Δημοσιογράφων. Βλ. Γαλλικές προσωπικότητες για την Αλβανία και τους Αλβανούς, δημοσίευση της Γενικής Διεύθυνσης Αρχείων, 2012.

33 J. GODARD, Η Αλβανία το 1921, PUF, 1922.

34 Ό.π., σ. 85.

περιλάμβανε επίσης το Πόγραδετς, τη Βίγλιστα και τη Κολόνια, έλαβε, για το σκοπό αυτό, βοήθεια από τη γαλλική στρατιωτική διοίκηση ³⁵για το διάστημα από τις 10 Δεκεμβρίου 1916 έως 16 Δεκεμβρίου 1918 και ότι, κατά τη διάρκεια αυτών των δύο ετών, εκδόθηκαν έντοκα γραμμάτια και ομόλογα. Ο συγγραφέας αναφέρει επίσης, τις εμπορικές συναλλαγές της Αλβανίας με διάφορες χώρες, συμπεριλαμβανομένης της Γαλλίας³⁶. Σύμφωνα με τον ίδιο, οι διεθνείς εμπορικές συναλλαγές της Αλβανίας υπολογίζονταν, στις αρχές του αιώνα, σε περίπου 20 εκατομμύρια φράγκα, εκ των οποίων τα 10 με 12 αντιπροσώπευαν εισαγωγές από χώρες όπως η Αυστρία, η Ιταλία, η Γαλλία, η Γερμανία και η Τουρκία. Από την πλευρά της, η Αλβανία εισήγαγε από τη Γαλλία, κυρίως, αλεύρι, κρασί, ποτά, μεταξωτά και βελούδινα υφάσματα, κεριά, σαπούνι, χημικά προϊόντα, σίδηρο και είδη σιδηροπωλείου.

Το Γαλλοαλβανικό Εμπορικό Επιμελητήριο με έδρα το Παρίσι

Η δημιουργία του Γαλλοαλβανικού Εμπορικού Επιμελητηρίου ήταν ένα από τα πιο φιλόδοξα έργα για τη στήριξη της ανάκαμψης της αλβανικής οικονομίας, η οποία θα πραγματοποιούνταν μέσω των υφιστάμενων διασυνδέσεων με φορείς της αγοράς της Γαλλίας και χρησιμοποιώντας την επιρροή τους. Ο στόχος αυτός, δημοσιοποιήθηκε τον Νοέμβριο του 1922, κατά τη διάρκεια μιας τελετής την οποία άνοιξε ο υποστηρικτής αυτής της πρωτοβουλίας, Justin Godart, και στην οποία παρέστησαν επιφανείς επιχειρηματίες και προσωπικότητες της εποχής. Σύμφωνα με το καταστατικό αυτού του Επιμελητηρίου³⁷, η ιδέα ήταν «...να συμβάλει στη δημιουργία, ανάπτυξη και βελτίωση των πνευματικών, οικονομικών, χρηματοοικονομικών, εμπορικών και άλλων σχέσεων μεταξύ της Γαλλίας και των αποικιών και προτεκτοράτων της αφενός, και της Αλβανίας αφετέρου...".

Το Επιμελητήριο άρχισε αμέσως να προβάλλει τις ευκαιρίες που προσέφερε η Αλβανία σε επιχειρηματικό επίπεδο. Ο Τύπος της εποχής αναφέρθηκε εκτενώς στη δημιουργία του Επιμελητηρίου και δημοσίευσε διάφορα άρθρα για την Αλβανία καθώς και ανακοινώσεις για συμβάσεις παραχώρησης που θα μπορούσαν να συναφθούν στη χώρα³⁸. Μέλη του Επιμελητηρίου άρχισαν αμέσως να καταβάλλουν προσπάθειες για το άνοιγμα γαλλοαλβανικής τράπεζας που θα είχε υποκατάστημα στο Δυρράχιο, καθώς και για την έναρξη απευθείας ακτοπολικής γραμμής μεταξύ των δύο χωρών³⁹.

Το Επιμελητήριο δημοσίευσε Δελτίο, το οποίο, εκτός από διάφορες πληροφορίες σχετικά με την κατάσταση στην Αλβανία, πρόσφερε σε Γάλλους και Αλβανούς επιχειρηματίες χώρο να παρουσιάσουν τις προσφορές τους καθώς και τις δυνατότητες συνεργασίας. Στις σελίδες του δημοσιεύτηκαν επίσης στοιχεία για την ανάπτυξη των επιχειρήσεων σε διάφορες χώρες του εξωτερικού, όπως η Γερμανία, η Μεγάλη Βρετανία ή η Ιταλία. Στο τεύχος της 28ης Ιανουαρίου 1924, το Δελτίο περιγράφει επίσης την αρχαιολογική αποστολή που πραγματοποιήθηκε στη χώρα από έναν άλλο Γάλλο, εξέχων φίλο της Αλβανίας, τον κ. Léon Rey, επικεφαλής της Γαλλικής Αρχαιολογικής Αποστολής στην Αλβανία⁴⁰.

35 Ό.π., σ. 174-175.

36 Ό.π., σ. 181-184.

37 Ιστορικό Αρχείο του Υπουργείου Εξωτερικών, έτος 1922, D.134, σ. 162, άρθρο 2.

38 Presse mondiale, 29 Νοεμβρίου 1922. Ιστορικό Αρχείο του Υπουργείου Εξωτερικών, έτος 1922, D. 134, σ. 153-154, 175-176. Αυτά τα έγγραφα αναφέρονται επίσης σε ένα λεπτομερές δελτίο για την οικονομική κατάσταση της Αλβανίας, το οποίο δημοσιεύτηκε στο France Europe Orient, καθώς και σε ένα άλλο άρθρο για την Αλβανία, το οποίο δημοσιεύτηκε στις 18 Ιανουαρίου 1923, στο La vie moderne.

39 Κεντρικό Αρχείο του Κράτους, συλλογή Justin Godard, έτος 1923, D. 27, σ.1.

40 Ιστορικό Αρχείο του Υπουργείου Εξωτερικών, έτος 1924, D.. 360, σ.5.

Κατά τη διάρκεια του 1924, το Γαλλοαλβανικό Εμπορικό Επιμελητήριο κατέβαλε προσπάθειες για το άνοιγμα αποθήκης τελωνειακής αποταμίευσης στο Δυρράχιο, κάτι που μετά από εντολή του Υπουργικού Συμβουλίου της αλβανικής κυβέρνησης, δεν κατέστη δυνατό, λόγω νομικών περιορισμών που ορίζονταν από την αλβανική νομοθεσία⁴¹.

Το Γαλλοαλβανικό Εμπορικό Επιμελητήριο θεωρήθηκε από την αλβανική κυβέρνηση σημαντικός εταίρος στην ανάπτυξη των οικονομικών σχέσεων μεταξύ των δύο χωρών. Στα κεντρικά αρχεία του Αλβανικού Κράτους, υπάρχει εκτενής αλληλογραφία σχετικά με τις ανταλλαγές προτάσεων μεταξύ αυτού του Επιμελητηρίου και της αλβανικής κυβέρνησης. Παρά τους οικονομικούς περιορισμούς που της επιβλήθηκαν από την ευρύτερη οικονομική της κατάσταση, η τότε αλβανική κυβέρνηση ανταποκρίθηκε θετικά στα αιτήματα του Επιμελητηρίου για μηνιαία χρηματοδότηση⁴².

Ένα άλλο Εμπορικό και Βιομηχανικό Επιμελητήριο Αλβανίας-Γαλλίας δημιουργήθηκε τον Σεπτέμβριο του 2011 και από τον Ιούνιο του 2013⁴³, είναι μέλος της Ένωσης Γαλλικών Εμπορικών και Βιομηχανικών Επιμελητηρίων Εξωτερικού.

Προσπάθειες για τη δημιουργία Εθνικής Τράπεζας της Αλβανίας

Μέχρι το 1912, τον ρόλο της κεντρικής τράπεζας στην Αλβανία είχε αναλάβει ένα από τα υποκαταστήματα της Οθωμανικής Τράπεζας, το οποίο ιδρύθηκε το 1863, αλλά το καταστατικό του φέρει την ημερομηνία 30 Φεβρουαρίου 1875. Η οργάνωση και η λειτουργία της Οθωμανικής Τράπεζας καθορίστηκαν από τη πράξη παραχώρησης που χρονολογείται από τη δημιουργία της τράπεζας, αλλά στη συνέχεια τροποποιήθηκε αρκετές φορές⁴⁴.

Με την ανακήρυξη της ανεξαρτησίας, η Οθωμανική Τράπεζα δεν μπορούσε φυσικά να ασκεί πλέον τη δραστηριότητά της ούτε τις λειτουργίες μιας κεντρικής κρατικής τράπεζας. Το 1913, το νεοσύστατο αλβανικό κράτος εμπιστεύτηκε, με τη μορφή παραχώρησης, σε μια ιταλοαυστριακή⁴⁵ κοινοπραξία τη δημιουργία της Εθνικής Τράπεζας της Αλβανίας. Η δραστηριότητα της Τράπεζας αυτής ήταν σχεδόν συμβολική στην αρχή λόγω της έναρξης του Α' Παγκοσμίου Πολέμου, γεγονός το οποίο την ανάγκασε πολύ γρήγορα να διακόψει τη δραστηριότητά της. Μετά τον πόλεμο και μέχρι το 1925, η Αλβανία δεν είχε εθνική κεντρική τράπεζα. Μόλις το 1921 το αλβανικό κράτος συνέχισε τις προσπάθειές του να βρει εταίρους που θα ενδιαφέρονταν για την επαναλειτουργία της εθνικής τράπεζας. Αρκετές από τις προσφορές που παρουσιάστηκαν δεν έγιναν αποδεκτές και όλες οι απόπειρες του αλβανικού κράτους απέτυχαν, μέχρι το 1925, όταν δημιουργήθηκε η Εθνική Τράπεζα της Αλβανίας και εφαρμόστηκε το νέο νομισματικό σύστημα.

41 Διάταγμα του Υπουργικού Συμβουλίου υπ' αριθμ. 223, 8 Ιουνίου 1924, DAQSH, έτος 1924, F.151, D. 380, σ. 3-7.

42 Το 1924, μετά από αίτημα του Επιμελητηρίου για μηνιαία χρηματοδότηση από 100 έως 300 χρυσά φράγκα, η αλβανική κυβέρνηση αποφάσισε, με το υπ' αριθμ. 258 διάταγμα του Υπουργικού Συμβουλίου της 26ης Μαΐου 1924, να του χορηγήσει μηνιαία χρηματοδότηση 200 χρυσά φράγκα. Βλ. DAQSH, F.151, D. 380, σ. 3-7.

43 <http://www.club-France.al/index.php>

44 Η. SHKOZA, ό.π., τόμ. 2, σελ. 774-775. Σύμφωνα με τον συγγραφέα, η παραχώρηση τροποποιήθηκε επανειλημμένα έξι φορές, στις 17. 2. 1875, 29. 5. 1886, 20. 5. 1893, 29. 8. 1899, 7. 4. 1906 και 14. 12. 1911. Η Ottoman Bank άνοιξε υποκαταστήματα στην αλβανική επικράτεια στις επαρχίες Σκόδρας, Ιωαννίνων, Κοσσυφοπεδίου (Σκόπια) και Μοναστηρίου.

45 Η σύμβαση παραχώρησης συνήφθη στις 4 Οκτωβρίου 1913 μεταξύ του Αλβανικού Κράτους, της Wiener Bank Verein, με έδρα τη Βιέννη, και της Banca Commerciale Italiana, με έδρα το Μιλάνο.

Μεταξύ των εγγράφων των αρχείων του Justin Godart, τα οποία διαθέτουν τα Κρατικά Αρχεία της Αλβανίας, μια εκτενής και εντυπωσιακή αλληλογραφία αποκαλύπτει τις εξαιρετικές προσπάθειες που κατέβαλε ο Godart για τη δημιουργία μιας αλβανικής κρατικής τράπεζας ως ανεξάρτητου, ισχυρού ιδρύματος με ισχυρή διεθνή αξιοπιστία.

Στην αλληλογραφία της 15^{ης} Σεπτεμβρίου 1922 μεταξύ του Justin Godart και των αλβανικών αρχών, υπάρχουν πληροφορίες σχετικά με όλες τις ατελείωτες προσπάθειες του Godart, από τη στιγμή που αντιλήφθηκε, κατά τη δεύτερη επίσκεψή του στην Αλβανία τον Μάιο του 1922, τις δυσκολίες που αντιμετώπιζε η κυβέρνηση στην εξεύρεση τρόπων συγχρηματοδότησης για τη δημιουργία μιας εθνικής τράπεζας που να είναι αξιόπιστη στα μάτια ξένων φορέων και κρατών⁴⁶. Αυτές οι δυσκολίες «είχαν στήσει στον τοίχο» την εν λόγω κυβέρνηση, απέναντι σε μια μοναδική, αλλά υπερβολικά μη δεσμευτική, προσφορά που έκανε μια βελγική κοινοπραξία φορέων του ιδιωτικού τομέα – καθώς μια πιθανή χρεοκοπία του έργου θα μπορούσε να εγκυμονήσει μεγάλους κινδύνους για την οικονομία της χώρας και να υπονομεύσει την αξιοπιστία του αλβανικού κράτους σε διεθνές επίπεδο. Μόλις επέστρεψε στη Γαλλία, ο Godart έκανε πολύ μεγάλη προσπάθεια να πείσει τη γαλλική κυβέρνηση και τους οργανισμούς με τους οποίους συνδεόταν ή άλλους με ισχυρή φήμη παγκοσμίως, να συμμετάσχουν ως ιδρυτικά μέλη στη δημιουργία της Εθνικής Τράπεζας της Αλβανίας. Καθ' όλη τη διάρκεια των πολλαπλών επαφών του με εκπροσώπους του γαλλικού Υπουργείου Οικονομικών, τον Διευθυντή της Τράπεζας της Γαλλίας και άλλες αρχές, έκανε ό,τι μπορούσε, ώστε να κατανοήσουν, σύμφωνα με τα δικά του λόγια, τη σημασία «...που θα είχε για το γαλλικό κεφάλαιο, η απόκτηση της Εθνικής Τράπεζας της Αλβανίας, χάρη στην οποία η γαλλική επιρροή θα κυριαρχούσε και οι γαλλικές επιχειρήσεις θα μπορούσαν να αξιοποιήσουν τους πόρους της Αλβανίας». Ταυτόχρονα, ο Godart υποσχέθηκε στην αλβανική κυβέρνηση ότι ο κύριος στόχος του ήταν να βρει στη Γαλλία αξιόπιστους οικονομικούς εταίρους. Ήρθε μάλιστα σε επαφή με ιδιωτικά χρηματοπιστωτικά ιδρύματα που χαρακτηρίζονταν από καλή φήμη και υψηλή αξιοπιστία⁴⁷ - αλλά όλες αυτές οι προσπάθειες δυστυχώς αποδείχτηκαν ανεπιτυχείς. Ως έσχατη λύση, όντας πεπεισμένος ότι οι προσφορές που έγιναν στην αλβανική κυβέρνηση αποσκοπούσαν κυρίως στην εκμετάλλευση της δύσκολης κατάστασής της και ότι δεν προϋέθεταν την απαραίτητη σοβαρότητα και αξιοπιστία, απευθύνθηκε στη Γραμματεία της Κοινωνίας των Εθνών⁴⁸ για να ζητήσει συνάντηση για το θέμα⁴⁹. Θεωρώντας βάσιμη την ανησυχία του Godart για την αξία των προσφορών που έλαβε η αλβανική κυβέρνηση σε αυτή τη δύσκολη περίοδο, οι εκπρόσωποι της ΚτΕ ανταποκρίθηκαν αμέσως στο αίτημά του και οργάνωσαν μια συνεδρίαση, στο τέλος της οποίας, όλα τα μέλη συμφώνησαν να στείλουν ειδικό απεσταλμένο της Κοινωνίας των Εθνών στην Αλβανία για να αξιολογήσει τις προσφορές που της είχαν ήδη γίνει ή θα παρουσιάζονταν στο μέλλον. Στην ίδια αλληλογραφία μαθαίνουμε ότι οι αποφάσεις αυτές έγιναν δεκτές και από την αλβανική κυβέρνηση.

46 Κεντρικό Αρχείο του Κράτους F.427, D. 2, σ. 1-27.

47 Ο Godart απευθύνθηκε αρχικά στην Banque Félix Vernes, την Banque Nationale Française du Commerce Extérieure και την Banque de Paris et des Pays-Bas προτού στραφεί στην Crédit Mobilier και τη Banque Française des Pays d'Orient.

48 Η Κοινωνία των Εθνών, η οποία δημιουργήθηκε μετά τον Πρώτο Παγκόσμιο Πόλεμο με τη Συνθήκη των Βερσαλλιών (1919), απέκτησε διευρυμένες εξουσίες, από τη Σύνοδο Ειρήνης που πραγματοποιήθηκε στο Παρίσι, ως οργανισμός με κύριο σκοπό την επίλυση των συγκρούσεων και τη διατήρηση της ειρήνης στην Ευρώπη. Ας λάβουμε υπόψη ότι αυτή ασχολήθηκε και με το ζήτημα των συνόρων μεταξύ της Αλβανίας και του Βασιλείου της Σερβίας.

49 Στη συνάντηση αυτή, εκτός από τον Justin Godart, συμμετείχαν και οι εκπρόσωποι της Κοινωνίας των Εθνών, ο κ. Mautoux, ο ταγματάρχης Abraham και ο κ. Nixon, ο εκπρόσωπος της αλβανικής πλευράς στην Κοινωνία των Εθνών, κ. Blinishti, καθώς και ο εκπρόσωπος της Αλβανίας στο Παρίσι κ. Frashëri.

Συνθήκες και άλλες συμφωνίες που έχουν συναφθεί μεταξύ Γαλλίας και Αλβανίας

Η Γαλλία και η Αλβανία έχουν συνάψει συμφωνίες συνεργασίας με οικονομικό και εμπορικό αντίκτυπο στους ακόλουθους τομείς:

- στις 9 Νοεμβρίου 1921, η Μεγάλη Βρετανία, η Γαλλία, η Ιταλία και η Ιαπωνία δημοσίευσαν μια διακήρυξη για την αναγνώριση του Ανεξάρτητου Κράτους της Αλβανίας και της κυβέρνησης των Τιράνων⁵⁰.

- στις 5 Φεβρουαρίου 1928, η Αλβανία συνήψε προξενική σύμβαση με τη Γαλλία. Η Σύμβαση αυτή υπογράφηκε στα Τίρανα. Η ανταλλαγή επικυρώσεων πραγματοποιήθηκε την 1^η Νοεμβρίου 1928 και η Σύμβαση τέθηκε σε ισχύ την 1^η Δεκεμβρίου 1928⁵¹.

- η Συνθήκη Εμπορίου και Ναυσιπλοΐας, η οποία υπογράφηκε στα Τίρανα στις 28 Μαρτίου 1929, τέθηκε σε ισχύ στις 25 Μαρτίου 1930. Προβλέπει την ανάπτυξη του ελεύθερου εμπορίου μεταξύ των εν λόγω χωρών και την αναγνώριση του καθεστώτος του πλέον ευνοημένου κράτους. Αρχικά υπογεγραμμένη για περίοδο τριών ετών από την ημερομηνία έναρξης ισχύος της, προβλέπει παράταση ισχύος, ακόμη και με σιωπηρή ανανέωση. Τα μέρη μπορούν να παραιτηθούν των δεσμεύσεών τους και να αποχωρήσουν από τη Συνθήκη, υπό τη μόνη προϋπόθεση ότι η αποχώρηση ⁵²θα ανακοινωθεί έξι μήνες πριν από την ημερομηνία που έχει προγραμματιστεί.

Ως αποτέλεσμα αυτών των πράξεων, εντατικοποιήθηκαν οι εμπορικές συναλλαγές μεταξύ των δύο χωρών. Ενδεικτικά, μπορούμε να αναφερθούμε σε δημοσίευμα της εποχής, σε έναν συνοπτικό πίνακα εισαγωγών και εξαγωγών με ορισμένες ξένες χώρες από το 1921 έως το 1930⁵³. Παρατηρείται λοιπόν, ότι οι εισαγωγές της Γαλλίας, οι οποίες ήταν ανύπαρκτες το 1921, αυξήθηκαν σταθερά στη συνέχεια, φτάνοντας το ποσό των 947.500 χρυσών φράγκων το 1930. Οι εξαγωγές της γνώρισαν επίσης μεγάλη ανάπτυξη, ακόμη κι αν αυτή η ανάπτυξη δεν ήταν σταθερή και δεν ακολουθούσε τον ίδιο ρυθμό. Ανήλθαν στα 66.600 χρυσά φράγκα το 1922 και έφτασαν τα 224.670 χρυσά φράγκα το 1926, πριν πέσουν ξανά σταδιακά και επιστρέψουν στα 17.523 χρυσά φράγκα το 1930.

Μετά το τέλος του Β' Παγκοσμίου Πολέμου, υπογράφηκε μια σειρά πράξεων μεταξύ Αλβανίας και Γαλλίας σχετικά με τον τομέα των πολιτιστικών, επιστημονικών και τεχνικών ανταλλαγών. Πρόκειται για δύο ειδών συμφωνίες μεταξύ των δύο κυβερνήσεων:

- οι περισσότερες αφορούν πολιτιστικά, επιστημονικά και τεχνικά προγράμματα ανταλλαγών, διάρκειας ενός ή δύο ετών - αν και από το 1960 ανανεώνονταν συνεχώς μέχρι το 1999.

- άλλες είναι συμφωνίες-πλαίσια: έτσι, το 1988, συνήφθη συμφωνία-πλαίσιο για οικονομική, βιομηχανική και τεχνική συνεργασία μεταξύ των δύο χωρών.

Ιδιαίτερη σημασία στον τομέα των εμπορικών σχέσεων είχαν:

50 Καταχωρήθηκε στη Γραμματεία της Κοινωνίας των Εθνών στις 2 Οκτωβρίου 1922, με αρ. 333 και δημοσιεύτηκε στο Recueil des Traités, τόμ. XII, σ. 382. Βλ. Η Αλβανία το 1937... ό.π., τόμ. I, σ. 112.

51 Καταχωρήθηκε στη Γραμματεία της Κοινωνίας των Εθνών στις 10 Οκτωβρίου 1930, με αρ. 2487 και δημοσιεύτηκε στον τόμ. CVII, σ. 307.

52 Η Αλβανία το 1937... ό.π., τόμ. I, σ. 124. Βλ. επίσης Κεντρικό Αρχείο του Κράτους, F. 163, τόμ. 1929, D.78, σ. 202. Σχετικά με την αλληλογραφία που ανταλλάσσεται μεταξύ του Γαλλικού Υπουργείου και του Αλβανικού Υπουργείου Εξωτερικών για την σύνταξη αυτής της συνθήκης, βλ. Κεντρικό Αρχείο του Κράτους F. 149, τόμ. 1928, D. 1366, σ. 34-95.

53 Η. SHKOZA, ό.π., σ. 418-419.

- η χρηματοδοτική συμφωνία μεταξύ της Λαϊκής Δημοκρατίας της Αλβανίας και της Γαλλικής Δημοκρατίας για το έτος 1962.

- η Συνθήκη Εμπορίου και Ναυσιπλοΐας μεταξύ της Γαλλικής Δημοκρατίας και της Λαϊκής Δημοκρατίας της Αλβανίας, η οποία συνήφθη το 1963 και προέβλεπε την αμοιβαία αναγνώριση του καθεστώτος του πλέον ευνοημένου κράτους⁵⁴ μεταξύ των δύο μερών. Θα πρέπει να θυμόμαστε ότι εκείνη την εποχή, η Αλβανία ήταν μια από τις πιο απομονωμένες χώρες της Ευρώπης και ότι το εμπόριό της περιοριζόταν μόνο στις χώρες του πρώην Ανατολικού Μπλοκ. Η Γαλλία αποτελούσε εξαίρεση στην εν προκειμένω περίπτωση και ήθελε να σπάσει αυτό το περιοριστικό καθεστώς στο οποίο είχε υποβληθεί η αλβανική οικονομία για 50 χρόνια μετά το τέλος του Β' Παγκοσμίου Πολέμου. Στο πνεύμα της Συνθήκης Εμπορίου που αναφέρεται εδώ, εμπορικές συμφωνίες μεταξύ των δύο χωρών συνήφθησαν το 1962, 1963 και 1964 (η τελευταία με πρόσθετο πρωτόκολλο), 1966, '67, '68, '69, '70, '71, '72, '73 (και πάλι με πρόσθετο πρωτόκολλο) και '74. Τέλος, οι δύο χώρες τηρούσαν πρακτικά σχετικά με το επίπεδο των ετήσιων εμπορικών συναλλαγών το 1979, το 1980, το '83, το '85 και το '87⁵⁵.

- η Συνθήκη Φιλίας και Συνεργασίας μεταξύ της Δημοκρατίας της Αλβανίας και της Γαλλικής Δημοκρατίας, η οποία υπογράφηκε στις 12 Δεκεμβρίου 1994 και τέθηκε σε ισχύ στις 15 Ιουνίου 1998.

- η συμφωνία για την αμοιβαία ενθάρρυνση και προστασία των επενδύσεων μεταξύ της κυβέρνησης της Δημοκρατίας της Αλβανίας και της κυβέρνησης της Γαλλικής Δημοκρατίας, η οποία υπογράφηκε στις 13 Ιουνίου 1995 και τέθηκε σε ισχύ στις 14 Ιουνίου 1996.

- η συμφωνία για την αναδιάρθρωση του χρέους μεταξύ της Δημοκρατίας της Αλβανίας και της Γαλλικής Δημοκρατίας, η οποία υπογράφηκε στις 31 Ιουλίου 2000 και κυρώθηκε με το νόμο 8704 της 1^{ης} Δεκεμβρίου 2000.

- η συμφωνία για την αποφυγή της διπλής φορολογίας μεταξύ της κυβέρνησης της Γαλλικής Δημοκρατίας και της κυβέρνησης της Δημοκρατίας της Αλβανίας. Η συμφωνία αποσκοπεί στην αποφυγή της αλληλοεπικάλυψης ενεργειών όσον αφορά τη φορολογία ιδιωτών και επιχειρήσεων που ασκούν τη δραστηριότητά τους τόσο στην Αλβανία όσο και στη Γαλλία, καθώς και στην καταπολέμηση της φορολογικής απάτης, της φοροαποφυγής και της φοροδιαφυγής. Υπογράφηκε στα Τίρανα στις 24 Δεκεμβρίου 2002, κυρώθηκε από τη Βουλή της Αλβανίας τον Απρίλιο του 2003 και τέθηκε σε ισχύ την 1^η Οκτωβρίου 2005⁵⁶.

Θα πρέπει επίσης να αναφερθούν οι παρακάτω πράξεις, οι οποίες είχαν αντίκτυπο στον τομέα των οικονομικών και εμπορικών σχέσεων μεταξύ των δύο χωρών:

- η συμφωνία για τις διεθνείς οδικές μεταφορές μεταξύ της κυβέρνησης της Γαλλικής Δημοκρατίας και της κυβέρνησης της Λαϊκής Δημοκρατίας της Αλβανίας, η οποία υπογράφηκε το 1970, διέπει τον τρόπο πραγματοποίησης μεταφοράς εμπορευμάτων και επιβατών μεταξύ των δύο χωρών⁵⁷ και το αντίστοιχο Πρωτόκολλο που υπογράφηκε το 1971.

- η σύμβαση για τη φυτοπροστασία και τον φυτοϋγειονομικό έλεγχο⁵⁸ μεταξύ της κυβέρνησης της Γαλλικής Δημοκρατίας και της κυβέρνησης της Λαϊκής Δημοκρατίας της Αλβανίας, η οποία συνήφθη το 1972.

- η συμφωνία πολιτικών αεροπορικών μεταφορών μεταξύ της κυβέρνησης της Λαϊκής Σοσιαλιστικής Δημοκρατίας της Αλβανίας και της κυβέρνησης της Γαλλικής Δημοκρατίας, η οποία υπογράφηκε το 1989.

54 Κεντρικό Αρχείο του Κράτους, F.490, D.824, σ.13.

55 Ιστορικό Αρχείο του Υπουργείου Εξωτερικών, σύμφωνα με τα αντίστοιχα έτη.

56 http://www.punetegashtme.gov.al/files/userfiles/Marreveshjet_Dypaleshe_me_te_gjitha_vendet.pdf

57 Κεντρικό Αρχείο του Κράτους, F.490, έτος 1970, D.414, σ.24.

58 Ο.π., F.498, έτος 1972, D.199, σ.1.

- η συμφωνία συνεργασίας μεταξύ της Γενικής Γραμματεία Ταχυδρομείων και Τηλεπικοινωνιών της Λαϊκής Σοσιαλιστικής Δημοκρατίας της Αλβανίας και του Υπουργείου Ψηφιακής Διακυβέρνησης της Γαλλικής Δημοκρατίας, η οποία υπογράφηκε το 1990.

IV. ΣΧΟΛΙΑΣΜΟΣ

Κατά τη διαδικασία μετάφρασης του κειμένου που επέλεξα για την πτυχιακή μου εργασία, εντόπισα διάφορα σημεία που αξίζει να σχολιαστούν. Αρχικά, βασικό βήμα πριν ξεκινήσει κανείς τη μετάφραση ενός κειμένου, είναι ο ορισμός του είδους και του τύπου του κειμένου. Στην προκειμένη περίπτωση, πρόκειται για ένα επιστημονικό άρθρο της Argita Malltezi, το οποίο πραγματεύεται θέμα που αφορά το συγκριτικό δίκαιο και έχει δημοσιευτεί στο «Persée», μια πλατφόρμα στην οποία διατίθεται πλήθος γαλλόφωνων ηλεκτρονικών περιοδικών και άρθρων. Με τον όρο Συγκριτικό Δίκαιο χαρακτηρίζεται η συστηματική σύγκριση διαφόρων αλλοεθνών νομικών θεσμών, έτσι και στο συγκεκριμένο άρθρο γίνεται αναφορά στη γαλλική επιρροή και τη σχέση μεταξύ Γαλλίας και Αλβανίας όσον αφορά τον εμπορικό και οικονομικό τομέα. Σχετικά με τον ορισμό του τύπου του κειμένου, ο οποίος καθορίζεται με βάση την κυρίαρχη επικοινωνιακή του λειτουργία, πρόκειται για ένα πληροφοριακό κείμενο με αναφορική λειτουργία, εφόσον μας πληροφορεί-ενημερώνει σχετικά με τις οικονομικές και εμπορικές σχέσεις της Γαλλίας με την Αλβανία.

Όσον αφορά το πρωτότυπο, ή αλλιώς κείμενο-πηγή, συντάκτρια του επιστημονικού άρθρου είναι η Argita Malltezi, στην οποία αξίζει να αναφερθούμε. Η Argita Malltezi είναι απόφοιτος της Νομικής Σχολής του Πανεπιστημίου των Τιράνων και ολοκλήρωσε τις μεταπτυχιακές της σπουδές στο Cum Laude, Καθολικό Πανεπιστήμιο στο Leuven του Βελγίου. Υποστήριξε τη διδακτορική της διατριβή στο πεδίο της Εταιρικής Διακυβέρνησης και σήμερα κατέχει τον τίτλο του Διδάκτορα της Νομικής Σχολής του Πανεπιστημίου των Τιράνων. Επιπλέον, η κυρία Malltezi έχει πραγματοποιήσει μια σειρά επιστημονικών ερευνών στο Πανεπιστήμιο του Μπορντό, καθώς και στο Ινστιτούτο Max Planck στο Αμβούργο για το Συγκριτικό Ιδιωτικό Διεθνές Δίκαιο. Είναι συγγραφέας πολλών κειμένων που αφορούν το εταιρικό και το επιχειρηματικό δίκαιο. Τομείς έρευνάς της είναι οι εταιρείες, η εταιρική διακυβέρνηση, οι συμφωνίες παροχής χρηματοοικονομικής ασφάλειας με μεταβίβαση τίτλου, οι εξαγορές και οι συγχωνεύσεις επιχειρήσεων. Στη συνέχεια, σχετικά με το εν λόγω επιστημονικό άρθρο της κυρίας Malltezi, το οποίο και επέλεξα να μεταφράσω, αποδέκτης είναι οι αναγνώστες του ηλεκτρονικού περιοδικού, δηλαδή άτομα, πιθανότατα με γνώσεις νομικού χαρακτήρα, που είτε ενδιαφέρονται γενικότερα για το συγκριτικό δίκαιο, είτε συγκεκριμένα για τις εμπορικές και οικονομικές σχέσεις της Γαλλίας με την Αλβανία. Στόχος του κειμένου πηγή, συνεπώς και στόχος της μετάφρασης, είναι η πληροφόρηση του αναγνώστη σχετικά με τις οικονομικές και εμπορικές σχέσεις Γαλλίας-Αλβανίας και την επιρροή της Γαλλίας ιδιαίτερα στον τομέα της νομοθεσίας. Το επίπεδο χρήσης του πρωτοτύπου είναι φροντισμένο και το ύφος είναι ουδέτερο. Τα παραπάνω πρέπει να διατηρηθούν και στο μετάφρασμα, ή αλλιώς κείμενο-στόχος.

Κάτι που θα μπορούσε να προκαλέσει ενδεχομένως μεταφραστικά προβλήματα είναι ο χρόνος έκδοσης του κειμένου-πηγή, το οποίο εκδόθηκε το 2018 και αυτή είναι και η βασική του διαφορά με το μετάφρασμα. Ωστόσο, κατά τη μεταφραστική διαδικασία, δεν αντιμετώπισα κάποια δυσκολία που να οφειλόταν στη χρονική διαφορά ανάμεσα στα δύο κείμενα. Εντούτοις, προέκυψαν μεταφραστικά προβλήματα από το γεγονός ότι η συγγραφέας του πρωτοτύπου δεν αποτελεί φυσική ομιλήτρια της γαλλικής γλώσσας, κάτι που ήταν εμφανές στο κείμενο αφού η συγγραφέας πιθανότατα επηρεάστηκε από όρους και εκφράσεις της μητρικής της. Τα προβλήματα αυτά θα αναλυθούν περαιτέρω παρακάτω, όπως και όλα τα μεταφραστικά ζητήματα που αντιμετώπισα.

Για την καλύτερη κατανόηση και απόδοση του νοήματος του πρωτοτύπου, σημαντικό είναι να γίνει ανάλυση των πραγματολογικών μεταφραστικών προβλημάτων. Πραγματολογικά στοιχεία είναι οι παρατηρήσεις, οι αναφορές σε πραγματικά στοιχεία (ιστορικά γεγονότα ή

ονόματα, τοπωνύμια κτλ.) ενός κειμένου. Επομένως, εφόσον το κείμενο πραγματεύεται τη σχέση Γαλλίας- Αλβανίας, είναι απαραίτητο να γνωρίζει κανείς ορισμένα πράγματα για αυτές τις χώρες, ώστε να καταλάβει καλύτερα τις σχέσεις τους και το ρόλο που έπαιζε η μία χώρα για την άλλη, όπως και για τη Σύνοδο Ειρήνης του Παρισιού, η οποία αναφέρεται στο κείμενο.

Όσον αφορά τη Γαλλία, με επίσημη ονομασία: Γαλλική Δημοκρατία, πρόκειται για ένα ενιαίο κράτος, το οποίο εφαρμόζει ένα ημιπροεδρικό σύστημα διακυβέρνησης, με το μεγαλύτερο μέρος των εδαφών και του πληθυσμού της να βρίσκεται στη δυτική Ευρώπη, αλλά περιλαμβάνει επίσης πολλές περιοχές και εδάφη διάσπαρτα σε ολόκληρο τον κόσμο. Πρωτεύουσά της είναι το Παρίσι, επίσημη γλώσσα η γαλλική και νόμισμά της το ευρώ. Από την δεκαετία του 1950, η Γαλλία αποτελεί ένα από τα ιδρυτικά μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης και είναι επίσης ένα από τα πέντε μόνιμα μέλη του Συμβουλίου Ασφαλείας των Ηνωμένων Εθνών. Είναι μια χώρα με σημαντική επιρροή και έχει παίξει σημαντικό ρόλο στην παγκόσμια ιστορία με τον πολιτισμό της, την γλώσσα της και τις δημοκρατικές της αξίες. Έχει αρκετά ανεπτυγμένη οικονομία, κεφαλαιοκρατικού τύπου με αρκετά ισχυρή κρατική παρέμβαση και βρίσκεται παγκοσμίως στην κορυφή του τομέα των τροφίμων, της αεροναυπηγικής, των αυτοκινήτων, των προϊόντων πολυτελείας, του τουρισμού και των πυρηνικών. Τέλος, η Γαλλία είναι μια ανεπτυγμένη χώρα, με πληθυσμό 67 εκατομμύρια κατοίκους και με πολύ υψηλό δείκτη ανθρώπινης ανάπτυξης.

Η Αλβανία, επισήμως γνωστή ως Δημοκρατία της Αλβανίας, είναι μια βαλκανική χώρα. Ως εκ τούτου, η ιστορία της αποτελεί μέρος της ιστορίας της Ευρώπης. Κατά την κλασική αρχαιότητα, στη σημερινή Αλβανία υπήρχαν αμέτρητες Ιλλυρικές φυλές, αρχαίοι Έλληνες και Θράκες. Τον 3ο αιώνα π.Χ., η περιοχή προσαρτήθηκε στη Ρώμη και έγινε μέρος των ρωμαϊκών επαρχιών της Δαλματίας, της Μακεδονίας και της Άνω Μοησίας. Στη συνέχεια, η περιοχή παρέμεινε υπό Ρωμαϊκό και Βυζαντινό έλεγχο μέχρι τις σλαβικές μεταναστεύσεις του 7ου αιώνα και κατά τον 9ο αιώνα προσαρτήθηκε στη Βουλγαρική Αυτοκρατορία.

Κατά τον Μεσαίωνα, ιδρύθηκε το Πριγκιπάτο του Arbër και μια σικελική ένωση, γνωστή ως το μεσαιωνικό Βασίλειο της Αλβανίας. Ορισμένες περιοχές αποτελούσαν μέρος της Ενετικής και αργότερα της Σερβικής Αυτοκρατορίας. Μεταξύ των μέσων του 14ου και του τέλους του 15ου αιώνα, το μεγαλύτερο μέρος της σύγχρονης Αλβανίας κυριαρχούνταν από αλβανικά πριγκιπάτα μέχρι την ταχεία εισβολή της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας. Η Αλβανία παρέμεινε υπό Οθωμανικό έλεγχο ως τμήμα της επαρχίας της Ρωμυλίας μέχρι το 1912, με ορισμένες διακοπές κατά τον 18ο και 19ο αιώνα με την παραχώρηση αυτονομίας στους Αλβανούς χωρίς πίεση. Η διαμόρφωση μιας αλβανικής εθνικής συνείδησης χρονολογείται στα τέλη του 19ου αιώνα και αποτελεί μέρος του ευρύτερου φαινομένου της ανόδου του εθνικισμού υπό την Οθωμανική Αυτοκρατορία.

Στις 28 Νοεμβρίου 1912, στη περιοχή του Αυλώνα, ανακηρύχτηκε η ανεξαρτησία της Αλβανίας από την Οθωμανική Αυτοκρατορία και έξι ημέρες αργότερα, η συνέλευση του Αυλώνα σχημάτισε την πρώτη κυβέρνηση της Αλβανίας, της οποίας ηγούνταν ο Ισμαήλ Κεμάλ και η Γερουσία. Αν και η αλβανική ανεξαρτησία αναγνωρίστηκε de facto στις 17 Δεκεμβρίου 1912 στη Διάσκεψη των Πρέσβων του Λονδίνου, η διεθνής κοινότητα συμφώνησε να αναγνωρίσει το αλβανικό κράτος στις 29 Ιουλίου 1913, μετά τον Β΄ Βαλκανικό Πόλεμο και την επίλυση του ευαίσθητου ζητήματος της Σκόδρας, ως ένα ουδέτερο, κυρίαρχο και κληρονομικό πριγκιπάτο. Στη Διάσκεψη των Πρέσβων του Λονδίνου, όπου αναγνωρίστηκε η ανεξαρτησία της Αλβανίας, αποφασίστηκε ότι θα κυβερνούσε την εν λόγω χώρα ένας Ευρωπαίος πρίγκηπας που θα εκλεγόταν από τις δυνάμεις και οι έξι μεγάλες δυνάμεις θα εξασφάλιζαν από κοινού την αλβανική ουδετερότητα. Επίσης, διορίστηκε μια Διεθνής Επιτροπή Ελέγχου για την Αλβανία, η οποία θα αποτελούνταν από έναν εκπρόσωπο από κάθε μία από τις έξι δυνάμεις και έναν Αλβανό. Αυτή η επιτροπή θα ήταν υπεύθυνη για την οργάνωση, τα οικονομικά και τη διοίκηση

της αλβανικής κυβέρνησης για μια δεκαετή περίοδο και ολλανδοί αξιωματικοί θα οργάνωναν τη χωροφυλακή.

Ακολούθησε μια περίοδος πολιτικής αστάθειας και εναλλαγής πολιτευμάτων, από μοναρχία σε δημοκρατία, μέχρι η Αλβανία να βρεθεί υπό την κατοχή της Ιταλίας λίγο πριν από τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο. Μετά την κατάρρευση των δυνάμεων του Άξονα, η Αλβανία έγινε κομμουνιστικό κράτος και μετονομάστηκε σε Λαϊκή Σοσιαλιστική Δημοκρατία της Αλβανίας. Μοναδικό κόμμα ήταν το Κόμμα Εργασίας της Αλβανίας, με επικεφαλής τον Ενβέρ Χότζα μέχρι το θάνατό του το 1985.

Το κομμουνιστικό καθεστώς κατέρρευσε το 1990 και το πρώην κομμουνιστικό Κόμμα Εργασίας της Αλβανίας καταστράφηκε στις εκλογές τον Μάρτιο του 1992, εν μέσω οικονομικής κατάρρευσης και κοινωνικής αναταραχής. Το πολίτευμα της χώρας είναι Προεδρευόμενη Κοινοβουλευτική Δημοκρατία και έχει μεταβατική οικονομία. Κατά τη δεκαετία του 1990, η ασταθής οικονομική κατάσταση που επικρατούσε, οδήγησε σε μια ακραία αλβανική διασπορά, κυρίως στην Ιταλία, την Ελλάδα, την Ελβετία, τη Γερμανία και τη Βόρεια Αμερική, καταλήγοντας σήμερα, τα 2/3 του πληθυσμού της Αλβανίας να είναι μετανάστες και μόλις το 1/3 να ζει εντός χώρας. Πλέον, πρόκειται για μια χώρα ανοιχτή σε διεθνείς επενδύσεις, κυρίως στον τομέα της ενέργειας και των υποδομών μεταφοράς. Η βελτίωση των οικονομικών και πολιτικών συνθηκών στα πρώτα χρόνια του 21ου αιώνα επέτρεψε στην Αλβανία να γίνει πλήρες μέλος του ΝΑΤΟ, το 2009. Είναι, επίσης, μέλος του ΟΗΕ, του Οργανισμού για την Ασφάλεια και τη Συνεργασία στην Ευρώπη, του Συμβουλίου της Ευρώπης, του Παγκοσμίου Οργανισμού Εμπορίου, του Οργανισμού Ισλαμικής Διάσκεψης και είναι ένα από τα ιδρυτικά μέλη της Ένωσης για τη Μεσόγειο. Τέλος, από το 2014, η Αλβανία είναι υποψήφια προς ένταξη χώρα στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

Η Σύνοδος ειρήνης του Παρισιού, ή με την επίσημη ονομασία: Συνδιάσκεψη ειρήνης των Παρισίων του 1919, ήταν πολυεθνής σύνοδος, η οποία οργανώθηκε στο τέλος του Α' Παγκοσμίου Πολέμου από τις νικήτριες συμμαχικές δυνάμεις της Αντάντ και των ΗΠΑ, με σκοπό αφενός να συσταθεί ένας παγκόσμιος σύνδεσμος των εθνών, δηλαδή η Κοινωνία των Εθνών και αφετέρου να τεθούν υπό διαπραγμάτευση οι συνθήκες ειρήνης μεταξύ των Συμμαχικών και των ηττημένων κεντρικών δυνάμεων. Οι βασικότερες συνθήκες που συνομολογήθηκαν με βάση τις αποφάσεις της Συνδιάσκεψης ειρήνης των Παρισίων του 1919 ήταν η Συνθήκη των Βερσαλλιών, η Συνθήκη του Αγίου Γερμανού, η Συνθήκη του Νεϊγύ, Συνθήκη του Τριανόν και η Συνθήκη των Σεβρών το 1920, το σχέδιο της οποίας δεν επικυρώθηκε από καμία χώρα, συμπεριλαμβανομένης και της Ελλάδας και τελικά αντικαταστάθηκε από τη Συνθήκη της Λωζάνης που συνομολογήθηκε το 1923.

Στη συνέχεια, συχνά στο κείμενο γίνεται αναφορά στον Justin Godart. Ο Justin Godart γεννήθηκε στη Λυών στις 26 Νοεμβρίου 1871 και προερχόταν από εργατική οικογένεια. Σπούδασε στο Collège-lycée Ampère και ήταν διδάκτωρ νομικής. Το 1904, πέρα από αντιδήμαρχος της Λυών, ήταν επίσης μέλος του Ριζοσπαστικού Κόμματος. Το 1906, εξελέγη βουλευτής στη Γαλλική Εθνοσυνέλευση, εκπροσωπώντας τη Λυών και από το 1915 έως το 1918, υπηρέτησε ως υφυπουργός Εξωτερικών Πολέμου και ως υπεύθυνος για την Υγειονομική Υπηρεσία των ενόπλων δυνάμεων. Το 1926, ο Godart ως γερουσιαστής εκπροσώπησε την περιοχή του Ροδανού και το 1932, ορίστηκε υπουργός Δημόσιας Υγείας, αν και δεν παρέμεινε σε αυτή τη θέση για πολύ. Όσον αφορά την Αλβανία, ο Godart ενεπλάκη αρκετά στην αλβανική υπόθεση, ως υπερασπιστής του δικαιώματος ενός παραμελημένου λαού να ζει με αξιοπρέπεια ανάμεσα στους άλλους λαούς των Βαλκανίων. Μετά την πολιτική του καριέρα, ο Godart συνέχισε να παίζει ενεργό ρόλο στην εκστρατεία για βελτιωμένες συνθήκες εργασίας, όπως το οκτάωρο και μέχρι το 1950, εκπροσωπούσε τη Γαλλία στη Διεθνή Οργάνωση Εργασίας. Πέθανε στο Παρίσι στις 12 Δεκεμβρίου 1956.

Σχετικά με τα περίφημα «διαπύλια τέλη», τα οποία αναφέρονται στο κείμενο ως «octroi», επρόκειτο για μια μορφή έμμεσης φορολογίας, η οποία επιβάλλονταν από τις δημοτικές αρχές στα προϊόντα που εισάγονταν στην περιοχή τους από άλλες περιοχές της επικράτειας. Στις εισόδους των πόλεων βρίσκονταν δημοτικοί εισπράκτορες, οι οποίοι εισέπρατταν φόρο στα εισερχόμενα υποζύγια τα οποία μετέφεραν εμπορεύματα.

Επιπλέον, εφόσον η συγγραφέας δεν είναι φυσική ομιλήτρια της γαλλικής γλώσσας, υπήρξαν ορισμένα σημεία στο κείμενο όπου, όντας επηρεασμένη από την μητρική της, η οποία είναι η αλβανική γλώσσα, χρησιμοποίησε όρους οι οποίοι δεν υφίστανται στη γαλλική ή όρους οι οποίοι δεν ήταν κατάλληλοι. Ορισμένα τέτοια παραδείγματα είναι η χρήση του όρου «ministère des Postes, des Télécommunications et de l'Espace aérien», ο οποίος δεν χρησιμοποιείται στη γαλλική γλώσσα και η συγγραφέας εννοεί στην προκειμένη περίπτωση το «Υπουργείο Ψηφιακής Διακυβέρνησης», απόδοση την οποία επέλεξα μάλιστα για τη μετάφραση. Κατέληξα στο συμπέρασμα ότι η συγγραφέας αναφέρεται στο συγκεκριμένο υπουργείο, διότι στην ίδια πρόταση γίνεται αναφορά στη «Γενική Γραμματεία Ταχυδρομείων και Τηλεπικοινωνιών», η οποία υπάγεται στο Υπουργείο Ψηφιακής Διακυβέρνησης. Επιπλέον, με τον όρο «autogouvernance», που κατά λέξη σημαίνει «αυτοκυβέρνηση», η συγγραφέας εννοεί την αυτόνομη διακυβέρνηση της Αλβανίας, ή αλλιώς την «ανεξαρτησία» της χώρας, απόδοση που επέλεξα λαμβάνοντας υπόψη και το συγκεκριμένο.

Μετά την ανάλυση των πραγματολογικών στοιχείων του κειμένου, εξίσου σημαντική είναι και η αναφορά στην αντιμετώπιση των γλωσσικών μεταφραστικών προβλημάτων του κειμένου. Τα γλωσσικά μεταφραστικά προβλήματα αφορούν τις επιλογές στην ορολογία, τη σύνταξη και την έκφραση του συγγραφέα του κειμένου-πηγή.

Αρχικά, από την αρχή κι όλες της διαδικασίας της μετάφρασης, έπρεπε να αποφασίσω πώς θα διαχειριστώ τα ονόματα πόλεων και προσώπων στη μετάφρασή μου. Εφόσον υπήρχε ελληνική εκδοχή και μάλιστα αρκετά δόκιμη, για όλες τις περιοχές που αναφέρονταν στο κείμενο, επέλεξα στο μετάφρασμά μου την ελληνική εκδοχή, διότι επρόκειτο για περιοχές που είναι λίγο έως πολύ γνώριμες στο ελληνικό κοινό και θεώρησα πως με αυτή μου την επιλογή η ροή του κειμένου θα ήταν καλύτερη. Όσο για τα ονόματα προσώπων, υπήρχε και σε αυτή τη περίπτωση η επιλογή της μεταγραφής, η οποία όμως δεν ήταν ιδιαίτερα δόκιμη. Επομένως, επέλεξα να τα διατηρήσω ως είχαν για να είναι επίσης πιο εύκολο στον αναγνώστη να ψάξει περαιτέρω πληροφορίες για τα πρόσωπα αυτά εφόσον το επιθυμεί.

Στη συνέχεια, ένα αρκετά συχνό πρόβλημα που αντιμετώπισα κατά τη διαδικασία της μετάφρασης, ήταν το φαινόμενο της πολυσημίας, δηλαδή για έναν όρο δεν υπάρχει απαραίτητα μία απόδοση. Σε αυτή την περίπτωση, ο μεταφραστής πρέπει να αντιμετωπίσει αυτή την πρόκληση και να επιλέξει τη καταλληλότερη απόδοση με βάση το κείμενο που μεταφράζει, ένα τέτοιο παράδειγμα είναι το «ont participé» το οποίο μπορεί να σημαίνει «συμμετείχαν/παρευρέθηκαν», στην συγκεκριμένη περίπτωση όμως ήταν καταλληλότερη η απόδοση «παρέστησαν». Άλλα τέτοια παραδείγματα είναι η απόδοση της σύμφρασης «sphère politique», όπου στο μετάφρασμα είναι «πολιτικός τομέας» και όχι «πολιτική σφαίρα». Για την απόδοση του «la nation, la plus favorisée» επέλεξα το «πλέον ευνοημένο κράτος», διότι αυτή η απόδοση χρησιμοποιείται σε επίσημα κείμενα και επίσης, ήταν πιο δόκιμη από το «μάλλον/πιο ευνοημένο κράτος». Το «destinées» μπορεί να σημαίνει «προορισμός/πεπρωμένο» αλλά επέλεξα την απόδοση «μέλλον», η οποία ήταν καταλληλότερη με βάση το συγκεκριμένο. Ο όρος «consortium» σημαίνει «κοινοπραξία» και σε ορισμένες περιπτώσεις «συνδικάτο». Συνεπώς, έπρεπε να βεβαιωθώ ότι στο άρθρο που μετέφρασα δεν γινόταν αναφορά σε συνδικάτο αλλά σε κοινοπραξία, η οποία είναι και η συνηθέστερη απόδοση. Η κατά λέξη μετάφραση του όρου «entrepôt douanier» είναι «τελωνειακή αποθήκη», ωστόσο αυτός ο όρος δεν είναι αρκετά δόκιμος σε αντίθεση με τον όρο «αποθήκη τελωνειακής αποταμίευσης», τον οποίο και επέλεξα.

Ο όρος «reunion» σημαίνει «συνάντηση/σύνοδος», στη συγκεκριμένη περίπτωση όμως, επειδή αναφέρεται στην ΚτΕ, η πιο δόκιμη απόδοση είναι «συνεδρίαση της ΚτΕ». Για τη σύμφραση «partenaires financiers», η πιο δόκιμη απόδοση ήταν «οικονομικός εταίρος», αντί για «χρηματοοικονομικός/χρηματοδοτικός εταίρος». Επίσης, για τον όρο «co-fondateur», επέλεξα την απόδοση «ιδρυτικό μέλος», διότι ήταν πιο δόκιμη σε αντίθεση με την απόδοση «συνιδρυτής», η οποία ήταν εξίσου σωστή. Αρκετά δύσκολη ήταν η εύρεση κατάλληλης απόδοσης για τη σύμφραση «susceptible de renouvellement», καθώς η απόδοση «υπόκειται σε ανανέωση», η οποία ήταν και η κατά λέξη μετάφραση της σύμφρασης δεν θεώρησα ότι είναι η πιο κατάλληλη. Έτσι, έπειτα από αναζήτηση σε διάφορα παράλληλα κείμενα, κατέληξα στην απόδοση «προβλέπει παράταση ισχύος», η οποία ήταν και καταλληλότερη λαμβάνοντας υπόψη τη φύση του συγκεκριμένου κειμένου. Έπειτα, αρκετή προσοχή χρειάστηκε και στην απόδοση του όρου «convention financière» που σημαίνει «χρηματοδοτική συμφωνία» και όχι «οικονομική σύμβαση», πράγμα που θα μπορούσε να θεωρήσει κανείς σωστό. Για τη φράση «dans ce domaine», η κατάλληλη απόδοση με βάση το συγκεκριμένο ήταν «στην εν προκειμένω περίπτωση» και όχι «σε αυτόν τον τομέα». Τέλος, το «Direction générale des Postes et Télécommunications», επέλεξα να το μεταφράσω ως «Γενική Γραμματεία Ταχυδρομείων και Τηλεπικοινωνιών», καθώς αυτή είναι η αντίστοιχη υπηρεσία στα ελληνικά και επίσης δεν υπάρχει «Γενική Διεύθυνση Ταχυδρομείων και Τηλεπικοινωνιών».

Ένα ακόμη ζήτημα που προέκυψε κατά τη μετάφραση του πρωτοτύπου ήταν τα ακρωνύμια. Το ακρωνύμιο που συναντήθηκε αρκετά συχνά στο κείμενο ήταν το «SDN» δηλαδή η αναφορά στην «Κοινωνία των Εθνών (ΚτΕ)». Εφόσον πρόκειται για ένα πολύ γνωστό ακρωνύμιο στα ελληνικά, επέλεξα να διατηρήσω και εγώ την ίδια μορφή στη μετάφραση, χρησιμοποιώντας το ελληνικό ακρωνύμιο. Σε άλλα σημεία του κειμένου συναντώνται τα αρχικά RF (République française) και RPSA (République populaire socialiste d'Albanie). Σε αυτή την περίπτωση, επέλεξα να μεταφράσω ολογράφως τα αρχικά, δηλαδή «Γαλλική Δημοκρατία» και «Λαϊκή Σοσιαλιστική Δημοκρατία της Αλβανίας», προκειμένου να μη προκληθεί σύγχυση στον αναγνώστη και να μη χαθεί η ροή του κειμένου.

Τέλος, κατά τη μετάφραση των υποσημειώσεων του άρθρου, συναντούσα αρκετά συχνά τα αρχικά «F.» και «D.», για παράδειγμα «46 Les archives centrales de l'État F.427, D. 2, pp. 1-27.». Μη μπορώντας να βρω τη σωστή απόδοση των αρχικών, απευθύνθηκα στον επιβλέποντα καθηγητή της πτυχιακής μου, ο οποίος όμως δεν μπορούσε να απαντήσει στην ερώτησή μου καθώς η όποια απάντησή του προϋπέθετε άριστη γνώση της αλβανικής γλώσσας, την οποία όμως δεν γνώριζε. Έπειτα από σκέψη και συζήτηση και των δυο, αποφάσισα, πάντα με τη βοήθεια του καθηγητή μου, να βρω το θάρρος και να απευθυνθώ στη συντάκτρια του άρθρου για περαιτέρω διευκρινήσεις. Έψαξα στοιχεία επικοινωνίας και εφόσον πρόκειται για καθηγήτρια πανεπιστημίου και γνωστό πρόσωπο, κόρη του τέως πρωθυπουργού της Αλβανίας, ήταν σχετικά εύκολο να βρω το email της. Στη συνέχεια, συνέταξα ένα κείμενο στα γαλλικά, καθώς το πρωτότυπο ήταν γραμμένο στη συγκεκριμένη γλώσσα και περιέγραψα το πρόβλημα που αντιμετώπιζα. Μετά από λίγη ώρα έλαβα κατατοπιστική απάντηση από την κυρία Malltezi. Τα γράμματα αναφέρονται στην αναφορά αρχείου, δηλαδή το "D" είναι για το Dosje (φάκελος/αρχείο) και το "F" είναι για το Faqe (σελίδα). Δεν έχουν μεταφραστεί στα γαλλικά γιατί αποτελούν μέρος της πλήρους αναφοράς αρχείου, επομένως το ίδιο ισχύει και για την ελληνική απόδοση.

V. ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Συμπερασματικά, το συγκεκριμένο κείμενο απαιτούσε ιδιαίτερη προσοχή στη μετάφραση, διότι συχνά εντοπιζόταν ειδική ορολογία που αφορούσε τον νομικό και οικονομικό τομέα. Για τη σωστή απόδοση των συγκεκριμένων όρων, ήταν απαραίτητη αρχικά η κατανόηση του κειμένου και έπειτα η αναζήτηση σε παράλληλα κείμενα και λεξικά νομικών όρων. Πρόκειται για ένα ενδιαφέρον κείμενο από το οποίο μπορεί κανείς να πληροφορηθεί για πράγματα και γεγονότα που δεν είναι ιδιαίτερα γνωστά στο ελληνικό κοινό και αφορούν μια γειτονική χώρα. Θεωρώ πως γενικότερα οι σχέσεις μεταξύ κρατών παίζουν καθοριστικό ρόλο στο μέλλον μιας χώρας, οπότε πρέπει να είμαστε ενήμεροι και αξίζει να δίνουμε προσοχή σε τέτοια θέματα. Η μετάφραση του συγκεκριμένου άρθρου, προσφέρει τη δυνατότητα στο ελληνικό κοινό να ενημερωθεί για ένα θέμα που αφορά έμμεσα την Ελλάδα, εφόσον οι σχέσεις μιας γειτονικής χώρας με άλλα κράτη, στην προκειμένη περίπτωση της Αλβανίας με τη Γαλλία, δεν αποκλείεται να την επηρεάσουν στο μέλλον.

VI. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΑΝΑΦΟΡΕΣ

Guy, N. *Lindja e Shqipërisë*. (Hajdëri, K. Μτφρ.) Botime Pegi, 2012

Justin Godart. (2019). *Wikipedia, enciklopedia e lirë*. Ανακτήθηκε στις 2 Φεβρουαρίου 2022 από https://sq.wikipedia.org/wiki/Justin_Godart

Malltezi, A. (2018). *L'influence française et les rapports commerciaux entre l'Albanie et la France dans une perspective historique*. Ανακτήθηκε στις 20 Δεκεμβρίου 2021 από https://tracesdefrance.files.wordpress.com/2018/07/l_influence-franc3a7aise-et-les-rapports-commerciaux-entre-l_albanie-et-la-france-dans-une-perspective-historique_ridc_2014.pdf

Nord, C. (2014). *Η Μετάφραση ως στοχευμένη δραστηριότητα: Εισαγωγή στις λειτουργικές προσεγγίσεις*. (Γραμμενίδης Σ.Π., Λάμπρου Δ.Δ. Μτφρ.). Αθήνα: Εκδόσεις Διάυλος.

Shqipëria. (2022). *Wikipedia, enciklopedia e lirë*. Ανακτήθηκε στη 1 Φεβρουαρίου 2022 από <https://sq.wikipedia.org/wiki/Shqip%C3%ABria>

Αλβανική Διακήρυξη της Ανεξαρτησίας. (2019). *Βικιπαίδεια, Η Ελεύθερη Εγκυκλοπαίδεια*. Ανακτήθηκε στις 7 Φεβρουαρίου 2022 από https://el.wikipedia.org/wiki/%CE%91%CE%BB%CE%B2%CE%B1%CE%BD%CE%B9%CE%BA%CE%AE_%CE%94%CE%B9%CE%B1%CE%BA%CE%AE%CF%81%CF%85%CE%BE%CE%B7_%CF%84%CE%B7%CF%82_%CE%91%CE%BD%CE%B5%CE%BE%CE%B1%CF%81%CF%84%CE%B7%CF%83%CE%AF%CE%B1%CF%82

Αργολική Αρχαική Βιβλιοθήκη Ιστορίας & Πολιτισμού. (2018). *Η δημιουργία του Αλβανικού κράτους*. Ανακτήθηκε στις 8 Φεβρουαρίου 2022 από <https://argolikivivliothiki.gr/2018/02/23/history-of-albania/>

Κελάνδριας, Π. (2007). *Η Μετάφραση των Οικονομικών Κειμένων*. Αθήνα: Εκδόσεις Διάυλος.

Σύνοδος Ειρήνης του Παρισιού (1919). *Βικιπαίδεια, Η Ελεύθερη Εγκυκλοπαίδεια*. Ανακτήθηκε στις 2 Φεβρουαρίου 2022 από [https://el.wikipedia.org/wiki/%CE%A3%CF%8D%CE%BD%CE%BF%CE%B4%CE%BF%CF%82_%CE%95%CE%B9%CF%81%CE%AE%CE%BD%CE%B7%CF%82_%CF%84%CE%BF%CF%85_%CE%A0%CE%B1%CF%81%CE%B9%CF%83%CE%B9%CE%BF%CF%8D_\(1919\)](https://el.wikipedia.org/wiki/%CE%A3%CF%8D%CE%BD%CE%BF%CE%B4%CE%BF%CF%82_%CE%95%CE%B9%CF%81%CE%AE%CE%BD%CE%B7%CF%82_%CF%84%CE%BF%CF%85_%CE%A0%CE%B1%CF%81%CE%B9%CF%83%CE%B9%CE%BF%CF%8D_(1919))

Το έτος 1847, με το Νόμο 68/1847 «Περί δημοτικών φόρων» καθιερώθηκαν, τα περίφημα «διαπύλια τέλη».

Τσίγκου, Μ. (2020). *Γλωσσική Ποικιλία: Ορισμός και Διαστάσεις*. Αθήνα: Εκδόσεις Διάυλος.

(ΜΕΤΑΦΡΑΣΤΙΚΑ ΒΟΗΘΗΜΑΤΑ)

IATE (Interactive Terminology for Europe). (n.d.). EU's terminology database.
Ανακτήθηκε από <https://iate.europa.eu/home>

Γαλλο-ελληνικό, ελληνο-γαλλικό λεξικό νομικών όρων - FRANCAIS-GREC / GREC-FRANCAIS DICTIONNAIRE JURIDIQUE. (2013). Αθήνα: Νομική Βιβλιοθήκη

Γαλλο-ελληνικό λεξικό Πατάκη-Larousse. (2012). Αθήνα: Εκδόσεις Πατάκη